

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

**BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2012 – 2013**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Eliška Kollárová, DiS.

Vzdělávání dospívajících a dospělých osob se zdravotním postižením

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marie Farková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED - TIME STUDIES

2012 - 2013

BACHELOR THESIS

Eliška Kollárová, DiS.

Education of Adolescents and Adults with Health Handicap

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Marie Farková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 13. 03. 2013

.....
Eliška Kollárová, DiS.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Marii Farkové za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady, připomínky a nasměrování, které mi bylo z její strany vždy ochotně poskytnuto.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vzděláváním dospívajících a dospělých osob se zdravotním postižením. Zahrnuje typologii základních pojmů daného tématu a pojednává o vzdělání a zdravotním postižením v obecné rovině. Rozebírá důvody, motivaci a specifické potřeby osob se zdravotním postižením. Zabývá se také možnostmi uplatnění dosaženého a získání dalšího vzdělání. V praktické části jsou zpracovány kazuistické studie.

Klíčové pojmy

Kazuistické studie, motivace, specifické potřeby osob s tělesným postižením, statistické údaje, stresová zátěž během studia, uplatnění na trhu práce, vzdělávání a zdravotní postižení.

Annotation

This thesis deals with the theme of education of adolescents and adults with physical handicap. It includes a basic terms typology of the discussed topic and concern education and physical handicap in general. Reasons, motivation and specific requirements of handicapped persons as well as utilization of achieved and other opportunities of education are analyzed. In practical part there are case interpretations discussed.

Keyworlds

Case interpretations, education, health handicap, labour employment, motivation, specific requirements of health handicapped, stress load during studies and statistics.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VZDĚLÁVÁNÍ	10
1.1 Vzdělávání obecně	10
1.1.1 Cíle, funkce a obsah vzdělávání	11
1.2 Celoživotní učení a vzdělávání	12
1.3 Rozvoj vzdělávání dospělých	13
2 ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ	15
2.1 Klasifikace zdravotního postižení	16
2.2 Vzdělávání a zaměstnanost osob se zdravotním postižením	17
2.2.1 Vzdělávání	18
2.2.2 Zaměstnanost	20
2.3 Specifické potřeby osob s tělesným postižením	20
2.4 Psychosociální aspekty	22
2.5 Stresová zátěž během studia	22
2.6 Motivace k učení	23
EMPIRICKÁ ČÁST	25
2.7 Statistické údaje	26
3 VLASTNÍ VÝZKUM	29
3.1 Cíl výzkumu	29
3.2 Výzkumné otázky	30
3.3 Výzkumný vzorek	30
3.4 Metody a techniky výzkumu	31
3.5 Postup a způsob realizace	31
4 KONKRÉTNÍ KAZUISTIKY	33
4.1 Analýza a interpretace dat	48
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	54
SEZNAM PŘÍLOH	55
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Autorka téma bakalářské práce dlouho rozmyšlela. Nakonec se rozhodla pro vzdělávání dospívajících a dospělých osob se zdravotním postižením. Autorka si téma vybrala, protože pracuje se zdravotně postiženými občany. Téma jí je blízké, je s ním velmi dobře seznámena a může ho obohatit i svými vlastními zkušenostmi a poznatky.

Uvedená problematika byla pro zpracovatelku zajímavá a chtěla se jí věnovat hlouběji a podrobněji. Domnívala se také, že je to v dnešní společnosti aktuální téma, které je často diskutované. Dá se říci, že uvedená problematika se neustále rozvíjí a tím pádem se naskýtají i větší možnosti v oblasti vzdělávání a následného uplatnění uvedených osob na trhu práce. Všeobecně se usiluje o začlenění těchto osob do běžného života a s tím samozřejmě souvisí i oblast vzdělávání. Téma bylo také voleno, tak aby bylo v souladu se vzdělávacím oborem, které zpracovatelka navštěvuje.

Autorka se v tématu hlavně zamýšlela nad tím, jaké jsou důvody vzdělávání osob se zdravotním postižením. Jejich motivace k získání požadovaného vzdělání. Jaké jsou specifické potřeby, které během studia zaznamenali. Zda procházeli stresovou zátěží. Dále byla pozornost zaměřena na možnosti uplatnění dosaženého vzdělání na trhu práce. Autorka také především pojednávala o zdravotním postižení a vzdělávání v obecné rovině. Konkrétně zvolila postižení tělesné, protože právě v této oblasti je nejvíce lidí, které studují a dále se vzdělávají.

V teoretické části byla základní kapitola věnována vzdělávání. Autorka se zabývala jeho cíli, obsahem a funkcemi. Pozornost byla také věnována celoživotnímu učení a vzdělávání. Další hlavní kapitolou bylo zdravotní postižení. Klasifikace zdravotního postižení a konkrétní příklady tělesného postižení. Psáno bylo také o právní úpravě vzdělávání osob se zdravotním postižením, o specifických potřebách a motivaci k učení.

Praktická část bakalářské práce byla věnována kvalitativnímu výzkumu, který byl prováděn technikou kazuistických studií. Případové studie se uskutečnily s jednotlivými osobami se zdravotním postižením, které mají vlastní zkušenost se vzděláváním na střední nebo vysoké škole. Uvedený výzkum se uskutečnil v rámci Královehradeckého kraje.

V praktické byly uvedeny a zhodnoceny statistické údaje. Ve výzkumné části se autorka

zaměřila na popis sociologického výzkumu, jeho cíle, výzkumné otázky a techniku sběru dat. Jednotlivé kazuistiky osob se zdravotním postižením, byly následně zanalyzovány.

Stěžejním cílem bylo zjistit informace od vybraných osob. Konkrétními cíli bylo zjištění motivace osob se zdravotním postižením ke studiu, sumarizace speciálních potřeb a následné možnosti uplatnění získaného vzdělání na trhu práce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VZDĚLÁVÁNÍ

V první řadě se autorka snažila nastínit a objasnit problematiku vzdělávání. Co vlastně vzdělávání znamená a co si pod daným pojmem může čtenář představit. Tuto kapitolu považuje jako vstupní do celé bakalářské práce. Byla považována za jednu z nejdůležitějších, proto byla zvolena na prvním místě. Následovaly kapitoly, které právě na kapitolu vzdělávání dále navazovaly.

Obsahem zmíněné kapitoly bylo vzdělávání v obecné rovině, kde autorka uvedla definici vzdělání. Zaměřila se také na cíle a funkce vzdělávání. Zmínka rovněž byla o obsahu učení.

Autorka se zabývala vysvětlením základních a stěžejních pojmů, které se týkají a prolínají celou kapitolou. Seznámila čtenáře se vzděláváním v obecné rovině. Byly také vypsané a zdůrazněny hlavní cíle vzdělávání. Zpracovatelka také pojednávala o obsahu vzdělávání.

Psáno bylo také o celoživotním vzdělávání, které je bez pochyb se vzděláním a především se vzděláváním dospívajících a dospělých osob bezprostředně spjato. Zpracovatelka bakalářské práce vysvětlovala koncepci celoživotního vzdělání a pro lepší názornost uvedla schéma celoživotní vzdělání. Tato forma byla zvolena díky jasné a výstižné technice formou jednoduché mentální mapy. V této oblasti bylo pojednááno o vzniku a rozvoji právě celoživotního vzdělání.

V dalších kapitolách bylo navazováno právě na již zmíněnou. Kapitoly na sebe navazují a podkapitoly korespondují s nastíněnou problematikou.

1.1 Vzdělávání obecně

„Vzdělání je cílevědomí proces realizace nějakých pedagogických cílů a ideálů, plánovaný proces, zprostředkování je systematické a obsahově, věcně a časově

*strukturované, institucionalizovaný proces vedený většinou profesionály.*¹

Obohacení myšlení ve školství přichází s Komenským, který usiloval o demokratizaci vzdělání. Zabýval se prvním systematickým pokusem o efektivní vyučování a zprostředkování vědění. Komenského považujeme za zakladatele moderního didaktického myšlení.²

Vzdělání je hlavně didaktickou záležitostí oproti tomu vzděláváním se rozumí proces zprostředkování znalostí, dovedností a rozvoj schopností.

Podle Průchy je pojmem vzdělávání označován takový typ edukace, která je záměrnou a řízenou činností.³

*„Vzdělání bývá primárně zaměřeno na přímou kultivaci znalostí nebo dovedností.”*⁴

Jestliže vzdělání mění i postoje člověka, na kterého působí, je to důsledek nepřímý. Nabízený s určitými znalostmi a dovednostmi.

V případě vzdělávání můžeme mluvit o určitém směru, který směřuje od menšího k většímu a od nižšího k vyššímu.⁵

Rozvoj lidské individuality, posilování soudržnosti společnosti, výchova k partnerství a spolupráci, zprostředkování historicky vzniklé kultury, ochrana kulturního dědictví, zvyšování konkurenceschopnosti a zvyšování zaměstnanosti.⁶

1.1.1 Cíle, funkce a obsah vzdělávání

Mezi cíle můžeme zařadit rozvoj lidské individuality, který má funkci rozvoje osobnosti. Dalším cílem je posilování soudržnosti společnosti a také její rozvoj. K tomu můžeme přiřadit funkci ekologickou a sociálně integrační. Podle Průchy je cílem také výchova k partnerství a spolupráci, zprostředkování historicky vzniklé kultury, ochrana kulturního dědictví, zvyšování konkurenceschopnosti a zvyšování zaměstnanosti.

Mezi funkce řadíme následující výčet. Jedná se o etickou funkci, která zaměřuje na hodnoty a předkládá svým žákům a studentům otázky světa. Je klíčová pro utváření

¹ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 15. ISBN 978-80-247-2580-2.

² Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 13. ISBN 978-80-247-2580-2.

³ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 16. ISBN 978-80-247-2580-2.

⁴ Plamínek, J. *Vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, s. 32. ISBN 978-80-247-3235-0.

⁵ Plamínek, J. *Vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, s. 32. ISBN 978-80-247-3235-0.

⁶ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 114. ISBN 978-80-7367-546-2.

identity jedince. Bezpochyby plní také funkci socializační a personalizační. Její podstatou je předávání vzorců chování z generace na generaci. Je zásadní pro utváření výbavy pro život jedince. Navazuje na působení rodiny. Svou úlohu má také kvalifikační funkce, která rozvíjí pracovní návyky, znalosti a dovednosti, které následně uplatňujeme na trhu práce. Integrovanou funkci jsem, také řadíme. Ta usiluje především o udržení soudržnosti společnosti. V neposlední řadě má také funkci diagnostickou, kterou se rozpoznávají zvláštnosti, schopnosti, tvořivost, motivace a zájmy. Vzdělání má i následující funkce: ekologickou, ekonomickou a politickou.⁷

Ve starověku byl obsah členěn do dvou oblastí a to na trivium a kvadrimum. Následně došlo ke sloučení těchto oblastí, což získalo nový souhrnný název sedmero svobodných umění. Postupně byl obsah vzdělávání pod různými vlivy.

Obsah reprezentuje určité skutečnosti, které jsou součástí edukačních procesů a pomáhá při utváření a rozvíjení znalostí, dovedností, postojů, zájmů a motivace.

Je také chápán jako něco, čeho si žák nebo student v průběhu učení zmocňuje. Je jasné, že obsah vzdělávání prochází neustále proměnami a nabývá tak určitých podob.⁸

1.2 Celoživotní učení a vzdělávání

„Celoživotní učení zahrnuje veškeré učební aktivity v průběhu života člověka, které mají za cíl rozvoj znalostí, dovedností a kompetencí a umožňují osobnostní růst a občanské, sociální a profesní uplatnění.“⁹

Celoživotní vzdělávání je plánovaná, cílevědomá a institucionální aktivita zahrnující celoživotní učení. Jejím prostřednictvím se realizuje to, co společnost považuje za důležité. Tato koncepce usiluje především o zaměstnanost, konkurenční schopnosti, sociální soudržnost a aktivní občanství. Pro jedince má přínos hlavně, jako možnost jeho seberealizace. Důraz se klade na rozvoj lidských zdrojů a osobní odpovědnost každého člověka.

Vznik a rozvoj celoživotního vzdělávání. Hlavní vliv mělo dílo J. A. Komenského, který spojil filozofické představy s pedagogickou didaktikou. Za zakladatele by mohl být

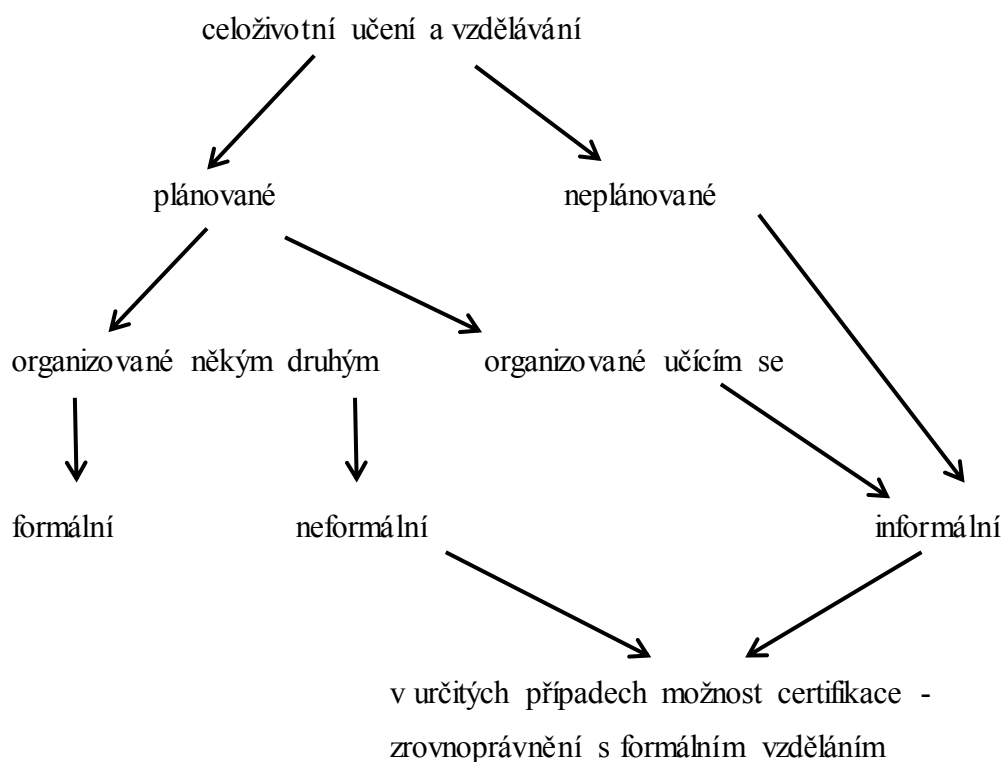
⁷ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 114. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁸ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 138. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁹ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 29. ISBN 978-80-7367-546-2.

považován Eduard Lindeman a Basil Yeaxlee. Prosazovali názor, že vzdělávání je nikdy nekončícím procesem, na kterém se podílí celý vzdělávací systém. Nemělo by vycházet jen z předmětu a učební látky, ale i ze zájmů, potřeb a zkušeností jedince.¹⁰

Obrázek 1: Schéma celoživotní učení a vzdělávání

Zdroj: Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 31. ISBN 978-80-7367-546-2.

1.3 Rozvoj vzdělávání dospělých

Člověk se učil, protože reagoval na vlastní vývojové změny a společenské situace. Uvádí se, že největší nutnost učení vzniká v době krize a společenských změn. Tento proces neproběhl ve všech zemích, podle stejného vzorce a ve stejných časových obdobích.¹¹ Hlavním vynálezem je škola a pedagogická profese a posléze zavedení povinného školství.

¹⁰ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 29. ISBN 978-80-7367-546-2.

¹¹ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 19. ISBN 978-80-247-2580-2.

Nynější situace vzdělávání dospělých se může charakterizovat následujícími body: hodnota a prestiž vzdělání neustále roste, stalo se součástí personální politiky v organizacích, nestátní nabídka vzdělání dospělých roste, učení je součástí určitého způsobu života a zdokonalování vlastního životního stylu, všeobecně se jedná společenský vývoj a měnící se nároky na lidi. Hlavním důvodem rozvoje byla společenská poptávka po nových druzích znalostí a kvalifikacích.¹²

Účelem dalšího vzdělávání je druhá šance pro lidi, kteří nezískali vzdělání dle svých potřeb nebo o vzdělání neměli zájem. Jedná se odborné vzdělání a zvyšování kvalifikací a kompetencí. Je to také rozvoj sociálních rolí a sociálního života.¹³

Vzdělávání dospělých se zaměřuje na sociální, kulturní, politické a ekonomické struktury. Tvoří také institucionální a organizační zázemí a zabývá se analýzou procesů organizovaného učení. Především má vliv na tvorbu vlastní identity.¹⁴

*„Vzděláváním dospělých se očekává určitý přínos pro stabilizaci nebo rozvoj společnosti.“*¹⁵ Je to proces, který se stává společensky uznávaný a vyžadovaný. V nynější době je chápáno jako samozřejmost a nutnost.

Vzděláním se získává určitý sociální status, kde můžeme získat kvalifikaci, certifikáty a různé ohodnocení. Dle kterých jsme např. přiřazováni na určité pozice. Vzdělání je sociálním statutem získaným nikoli přisouzeným.¹⁶

¹² Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 29. ISBN 978-80-7367-546-2.

¹³ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 29. ISBN 978-80-247-2580-2.

¹⁴ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 36. ISBN 978-80-247-2580-2.

¹⁵ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 41. ISBN 978-80-247-2580-2.

¹⁶ Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 82. ISBN 978-80-247-2580-2.

2 ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ

Mezi další a stěžejní kapitoly bakalářské práce patřilo zdravotní postižení. Pro začátek práce byly logicky zvoleny základní kapitoly, od kterých se následně odvíjely podkapitoly a celý vlastní text. Kapitoly byly voleny úmyslně, tak aby následně korespondovaly a praktická část na ně navazovala.

Bylo popsáno, co znamená zdravotní postižení a byla uvedena jednoduchá definice, která tento termín plně vystihuje. Zmíněno také bylo, jaké skupiny lidí se dotýká a jak zjednodušeně je chápáno samotným postižením a okolím.

Pro lepší orientaci v daném tématu byla také vymezena základní kvalifikace právě zdravotního postižení.

Díky tomu, že autorka sledovala problematiku dospívajících a dospělých osob se zdravotním postižením byla poměrná část věnována tělesnému postižení, které je pro toto téma stěžejní. Popsána byla definice a vymezení tělesného postižení. Neopomenutelně byl zmíněn fakt, že se jedná o dlouhodobý a trvalý stav, který pro osobu s postižením přináší výraznou redukci možností a šancí v běžném životě. S tímto se bezprostředně pojí konkrétní příklady tělesného postižení, které byly zmíněny hned v následující podkapitole.

Zdravotní postižení se dotýká poměrně malé skupiny lidí, tedy minority. Zdravotní postižení je často chápáno jako předpoklad k zařazení postiženého do oblasti sociální péče, charitativních a podobných aktivit. Pohled na tuto skutečnost se však liší v závislosti na výchově, prostředí a míře informovanosti. Důležitá je také osobní zkušenost.¹⁷

¹⁷ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 31. ISBN 978-80-7367-859-3.

2.1 Klasifikace zdravotního postižení

Zdravotní postižení může velmi obecně rozdělit do následujících kategorií. Můžeme hovořit o tělesném, mentálním, zrakovém, sluchovém a řečovém postižení. Postižení může být také kombinované, kde se prolínají jednotlivá postižení.

Postižení je také možné dělit podle hloubky. Zde se setkáváme s dělením zdravotního postižení na mírné, středně těžké a těžké postižení.

Také se dá uvažovat o postižení vrozeném a získaném v průběhu života.¹⁸

Definice a vymezení postižení

„Zdravotním postižením myslíme nejen újmu na zdraví jako následek vrozené nebo získané poruchy struktury a funkce organismu, nýbrž všechna postižení vedoucí k omezení pohybové zdatnosti, funkcí smyslových orgánů, mentálních a jiných funkcí a vyúsťující v handicap, postižení, dotýkající se postavení takového jedince ve společnosti.“¹⁹

Dle slovníku sociální práce definuje Oldřich Matoušek zdravotní postižení takto: *„Postižení člověka, které nepříznivě ovlivňuje kvalitu jeho života, zejména schopnosti navazovat a udržovat vztahy s lidmi a schopnost pracovat.“²⁰*

Za zdravotní postižení se považuje dlouhodobý nebo trvalý stav, který je orgánovou nebo funkční poruchou, kterou nelze odstranit nebo alespoň výrazně zmírnit. Postižení přináší výraznou redukci reálných možností i životních šancí. Omezuje jakoukoli práce schopnost a tím pádem zasahuje do kvality života postiženého. Postižení významně snižuje kvalitu života nemocného tak i jeho blízkých, omezuje výkonnost člověka nebo jeho odolnost vůči zátěži.

Tělesné postižení znamená omezení hybnosti a může vést až k znemožnění pohybu. Jedná se o vývojovou nebo funkční poruchu nosného a hybného aparátu nebo amputaci či deformaci nějaké části systému. Pro uvedené lidi je typická redukce obvyklých pohybových aktivit až částečná nebo úplná imobilita.²¹

¹⁸ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 34. ISBN 978-80-7367-859-3.

¹⁹ Dunovský, J. a kol. *Sociální pediatrie, vybrané kapitoly*. Praha: 1999. s. 159. ISBN 80-7169-254-9.

²⁰ Matoušek, O. *Slovník sociální práce*. Praha: 2003. s. 271. ISBN 80-7178-549-0.

²¹ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 186. ISBN 978-80-7367-859-3.

Zdravotní postižení má své psychosociální aspekty. Lidé s postižením se potýkají s řadou omezení nebo nesnázemi, které je nutné respektovat a zohlednit. Význam pohybu můžeme spatřovat ve dvou základních rovinách. V první skupině jsou pohyby nezbytné pro zajištění lidské existence a do další skupiny můžeme zařadit pohyby ostatní, které ovlivňují vývoj a kvalitu života člověka.²²

Konkrétní příklady tělesného postižení

Centrální obrny, které jsou typické pro své poškození centrální nervové soustavy. Degenerativní mozková onemocnění, cévní mozková příhoda a traumatické obrny, kam můžeme zařadit poranění mozku nebo míchy. Deformace a svalové atrofie, artrózy, osteoporózy a amputace končetin.²³

2.2 Vzdělávání a zaměstnanost osob se zdravotním postižením

Na výše uvedené hlavní kapitoly navazuje další, která bezprostředně koresponduje a dále dokresluje zvolené téma. Zaměřuje se na vzdělávání a zaměstnanost právě osob se zdravotním postižením. Zmínka je o tom, jaká je situace na našem území a jak je vzdělání organizováno. Uvedeny jsou také podpůrné prostředky, které jsou důležité a neopomenutelné v uvedeném tématu.

Za neméně důležitou zpracovatelka také považovala zmínku o právní úpravě, která se zabývá vzděláváním osob se zdravotním postižením. Uveden byl příslušný zákon a k němu navazující vyhláška.

Další podkapitolou byly vysoké školy a studenti právě na uvedených školách. Následně byl podle Plamínka uveden výčet základních forem vzdělávání dospělých. Na vzdělávání navazuje zaměstnanost, která byla zvolena jako jedna ze součástí celé bakalářské práce. Autorka považovala za důležité a věcné jsem i toto téma zařadit. Pojednávala také o tom, jak se osoba se zdravotním postižením může uplatnit následně na pracovním trhu. Samozřejmě zde byla také uvedena zaměstnanost a právní řád, které listiny a zákony uvedené fakta zmiňují.

²² Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 215. ISBN 978-80-7367-859-3.

²³ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 202. ISBN 978-80-7367-859-3.

K tématu se také pojí specifické potřeby osob se zdravotním postižením. Jaké jsou běžné, se kterými se uvedená osoba setkává v každodenním životě, ale také právě během studia a následně pak v zaměstnání. Uvedeny jsou také osoby, které zajišťují a pomáhají těmto osobám usnadnit jejich mobilitu či potřebnou pomoc při běžných záležitostech. Zmíněn zde byl asistent pedagoga a osobní asistent. Nelze také opomenout individuální vzdělávací plán, který je se specifickými potřebami hodně úzce spjatý.

Autorka také považovala za důležité zmínit psychosociální aspekty a stresovou zátěž. Vše bylo zaměřeno a směřováno právě na osoby, které mají tělesné postižení. Vzhledem k tomu, že téma celé bakalářské práce je zaměřeno převážně na vzdělávání, bylo vhodné sem také zařadit motivaci k učení. To bylo hlavně dopodrobna rozebráno v praktické části bakalářské práce.

Snahou a různými opatřeními se český stát snaží o vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením. Nicméně i tak je tato skupina osob znevýhodněna. Autorka by zde ráda věnovala pozornost možnostem vzdělávání a zaměstnanosti. Tyto oblasti jsou pro společenské uplatnění rozhodující a navzájem se ovlivňují.²⁴

2.2.1 Vzdělávání

Organizace vzdělávání je principem demokratické společnosti, která přiznává každému jedinci odpovědnost za svůj osud a převzetí podílu odpovědnosti za společné rozhodování. Dalším znakem je úsilí do dosažení rovných příležitostí pro všechny, včetně zdravotně postižených.²⁵

Na našem území má tradici vzdělávání osob se zdravotním postižením ve speciálních školských zařízeních. Jsou organizačně, metodicky a personálně dobře zajištěné, ale zároveň označovány za segregáční a v rozporu se sociálním začleňováním.

²⁴ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 70. ISBN 978-80-7367-859-3.

²⁵ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 77. ISBN 978-80-7367-859-3.

Podpůrné prostředky: asistent pedagoga, speciální pedagog, psycholog, kompenzační a učební pomůcky, úprava počtu žáků a studentů v jednotlivých třídách, formy a způsoby rozdělení obsahu vzdělání. Cílem je vytvoření nediskriminační vzdělávací soustavy.²⁶

Právní úprava vzdělávání osob se zdravotním postižením

Upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání a jiném vzdělání. K uvedenému zákonu navazují příslušné vyhlášky MŠMT.²⁷

Vysoké školy a studenti se zdravotním postižením

Dlouhou dobu se o tuto problematiku nikdo nezajímal. Hlavním důvodem byl velmi malý počet studentů se zdravotním postižením na vysokých školách. V posledních letech přichází však stále víc absolventů ze středních škol na vysoké.

„S nárůstem počtu těchto uchazečů a studentů vyvstává i aktuální potřeba cíleného systémového řešení vzdělávání lidí s postižením i v terciálnímu stupni vzdělávání. Dosažení vysokoškolského vzdělání je pro absolventy se zdravotním postižením stejně jako pro absolventy bez postižení, klíčové z hlediska jejich vyšší možnosti pracovního uplatnění.“²⁸

Další formy vzdělávání dospělých

Další možnosti vzdělávání dospělých, kromě vysokoškolského, mohou být i podle Plamínka následující. Můžeme hovořit o šesti základních formách vzdělávání. Jde o školení, trénink, konzultace, koučování a učení. Učení může být z vlastního výkonu nebo z výkonu učitele.

Například školení je založeno na předávání teoretických znalostí a můžeme ho rozdělit na dva směry. První se zaměřuje hlavně na předávání teoretických znalostí a druhý na získávání praktických dovedností.²⁹

²⁶ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 323. ISBN 978-80-7367-859-3.

²⁷ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 444. ISBN 978-80-7367-546-2.

²⁸ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 86. ISBN 978-80-7367-859-3.

²⁹ Šerák, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 40. ISBN 978-80-7367-551-6.

2.2.2 Zaměstnanost

Podle většiny občanů je právo na práci a účast na pracovním trhu jednou z nejdůležitějších podmínek naplnění kvality života. Často není ekonomická motivace tou nejdůležitější, jak by se mohlo předpokládat. Minimálně stejný význam zde má sebeuplatnění a sociální komunikace. Tyto faktory působí proti sociálnímu vyloučení.³⁰

Problémy při zaměstnávání osob se zdravotním postižením se nevyskytují jen na území České republiky, ale jedná se o celoevropský či celosvětový problém. Nejrizikovějším faktorem je hloubka postižení, jeho specifický druh a nízká kvalifikace. Ta je však nepochybným předpokladem pro úspěšné zapojení na pracovním trhu.³¹

Zaměstnanost a právní řád

Upravuje Listina základních práv a svobod a zákon o zaměstnanosti. Je zde stanoveno, že fyzickým osobám se zdravotním postižením se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce. Zaměstnavatelé jsou povinni informovat o volných pracovních místech krajskou pobočku Úřadu práce a zároveň rozšiřovat podle svých podmínek nové možnosti zaměstnávání. Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením se poskytuje, když zaměstnavatel zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním postižením. Podle zákona mají také osoby se zdravotním postižením právo na pracovní rehabilitaci. Zákon o zaměstnanosti také pojednává o zřizování chráněných pracovních míst a dílen.³²

Bohužel ve společnosti se zatím nepodařilo vytvořit příznivé a přátelské klima ve snaze zaměstnávat zdravotně postižené. Majoritní společnost považuje za běžné, že lidé se zdravotním postižením nepracují.

2.3 Specifické potřeby osob s tělesným postižením

Obecným cílem vzdělání je vytvoření prostředí, které by poskytovalo všem studentům stejné šance na dosažení odpovídajícího vzdělání. Vhodné podmínky pro vzdělání především je bezbariérový přístup do budovy školy, odpovídající technické vybavení pro pohyb po škole, vhodné didaktické, technické a kompenzační pomůcky včetně využití

³⁰ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 76. ISBN 978-80-7367-859-3.

³¹ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 70. ISBN 978-80-7367-859-3.

³² Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 75. ISBN 978-80-7367-859-3.

nových informačních technologií. V neposlední řadě to také vyžaduje odbornou připravenost pedagogů.³³

Individuální vzdělávací plán

Je ve vztahu k jedinci, kterému má být poskytnuta podpora. Do uvedené podpory můžeme zařadit například přípravu individuálního plánu. Což se dá vystihnout následujícími fakty.

Individuální vzdělávací plán (IVP) je závazný pracovní materiál sloužící všem, kteří se podílejí na výchově a vzdělávání. Vzniká na základě spolupráce mezi profesorem, pracovníkem provádějícím reedukaci, vedením školy, studentem a jeho rodiči (zákonnými zástupci), pracovníkem pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra.

Co individuální vzdělávací plán obsahuje? Prvními důležitými informacemi jsou základní údaje o studentovi, informace o odpovědných osobách, upravený učební plán studenta, organizace výuky – rozvrh hodin, specifické vzdělávací cíle, cíl, kterého má být dosaženo, formy a metody výuky, konkrétní úkoly v jednotlivých oblastech, vhodná materiální podpora výuky, způsob hodnocení a klasifikace, podíl studenta nebo rodičů, seznam kompenzačních, rehabilitačních a studijních pomůcek, finanční zajištění, datum, kdo se podílel na vypracování IVP, kontrola a plnění IVP, evaluace IVP a rozhodnutí do budoucna.³⁴

Můžeme také hovořit o spolupráci s pedagogicko-psychologickými poradenskými službami nebo dalšími odborníky, kterými např. jsou lékaři nebo terapeuti.

Asistent pedagoga

Úkolem je zprostředkování výchovy a vzdělávání. Případná pomoc při sebeobsluze na základě pokynů odborného pedagoga. Poskytuje podporu ke zmírnění jejich znevýhodnění.

³³ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 445. ISBN 978-80-7367-546-2.

³⁴ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 445. ISBN 978-80-7367-546-2.

Osobní asistent

Patří sem doprovod nebo vyzvednutí studenta a můžeme sem zahrnout i další podpůrné činnosti, které jsou předem domluveny.³⁵

2.4 Psychosociální aspekty

Patří sem ztížení nebo ztráta schopnosti pohybu, problematická koordinace pohybů, atypické pohybové stereotypy, narušení jemné motoriky, zvýšená závislost na technických pomůckách, respektování určité životosprávy, možné působení deprivace ve smyslu omezení v tom, co by chtěl dělat nebo se jeho možnosti nedají srovnat s představami, obtíže se zvládnutím osamostatňování se, možné poruchy sebepojetí nebo emoční labilita, komunikační bariéry, často malá zkušenost v mezilidských nebo partnerských vztazích, případné oslabení vůle a motivace sebe rozvoje a v neposlední řadě zkreslené nebo neadekvátní hodnocení sociálním okolím.³⁶

Důležité je vědět, jak jedinec situaci hodnotí. Zda jako jeho silami ovlivnitelnou nebo změnitelnou. Pokud je situace hodnocena jako nejasná a nejistá mohou se často střídat pocity strachu a naděje. Je-li situace hodnocena jako neovlivnitelná, může prožívat pocity frustrace a osamělosti.

Mezi zvládací strategie můžeme zařadit následující rozdělení. Jednak plánovité řešení problému, vyhledání kontaktu s jinými osobami nebo snaha vyhybat se kontaktům s nepříjemnou situací, nekontrolované vybití emocí a v neposlední řadě absence zvládnutí problému.³⁷

2.5 Stresová zátěž během studia

Mezi základní problémy při studiu patří neporozumění probíranému učivu, nepochopení obsahu učiva, jak se vypořádat s učitelskými osobnostmi, s jejich požadavky a hodnocením studentů. Velký význam je také přisuzován ostatním studentům. Při vzniku

³⁵ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 323. ISBN 978-80-7367-859-3.

³⁶ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 215. ISBN 978-80-7367-859-3.

³⁷ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 210. ISBN 978-80-7367-546-2.

problémů je nutné zkoumat, jak to sami studenti prožívají a jak se se stresovou zátěží vypořádávají.

Zátěžová situace má obvykle následující znaky. Týká se jednotlivce nebo skupiny studentů, vyskytuje se ve školním prostředí, má různé zdroje (vnitřní, vnější, ovlivnitelné nebo neovlivnitelné, stabilní nebo nestabilní), působí na studenta dlouhodobě nebo krátkodobě, je aktuální nebo potenciální, je provázána nepříjemnými nebo negativními stavy studentů.³⁸

Vnímání a hodnocení zátěže. Student posuzuje míru závažnosti a rizika s tím bezprostředně spojené. Stres může být posuzován jako šance, výzva, nepříjemnost, pocit škodlivosti až v pocitu ohrožení.³⁹ Mezi zvládací strategie můžeme zařadit plánované řešení problému, což může zahrnovat spolehnutí se na sebe, přímé jednání. Další strategií je vyhledání kontaktu s jinými osobami, který nám může poskytnout sociální oporu a uklidnění emocí. Jednou ze strategií také je vyhýbaní se kontaktům se nepříjemnou situací. To zahrnuje např. distancování se, útěk, popření, odvádění pozornosti. Můžeme sem také zahrnout strategii, která popisuje absenci zvládnutí. Často se projevuje nicneděláním, naučenou bezmocností nebo rezignací.⁴⁰

2.6 Motivace k učení

E. L. Thorndike poukázal na to, že se jedinec může učit i ve vysokém věku a dosahovat i tak velmi kvalitních výsledků. Tento proces ovšem vykazuje rozdíly oproti vzdělávání mladšího jedince. Můžeme zde hovořit o motivačním trojúhelníku, kde se prolíná možnost umět, chtít a moci.⁴¹

Motivace, aktivace, jednání a prožívání účastníka je hlavním problémem vzdělávání dospělých. Faktory, které ovlivňují vzdělávání především jsou: společenské klima a rámec ve vztahu k učení, výzvy, okolí a vztahy, životní situace a osobnostní charakteristika.

Mezi motivy dalšího vzdělávání můžeme zařadit následující: sociální kontakt, profesní důvody – rozvoj vlastní pozice v zaměstnání, vnější očekávání a poznávající zájmy.

³⁸ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 208. ISBN 978-80-7367-546-2.

³⁹ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 210. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁴⁰ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 33. ISBN 978-80-7367-546-2.

⁴¹ Šerák, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 62. ISBN 978-80-7367-551-6.

Motivy jednotlivých lidí se liší podle věku, sociálního statusu, pohlaví a životních okolností.⁴²

Speciální školství

Zdravotně postižení lidé často řadíme do speciálního školství. Je určeno žákům a studentům se speciálním vzdělávacími potřebami, kde jim jejich postižení brání v dosažení příslušné úrovně vzdělání standartními metodami a postupy.⁴³

⁴² Beneš, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 84. ISBN 978-80-247-2580-2.

⁴³ Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 95. ISBN 978-80-7367-546-2.

EMPIRICKÁ ČÁST

Při zpracování výzkumné části se autorka snažila využít poznatků z teoretické části a vlastního výzkumného šetření. V teoretické části byly nastíněny všechny důležité a stěžejní informace, na které navazuje praktická část. Pro praktickou část autorka zvolila kvalitativní výzkum, který byl uskutečněn na základě kazuistik jednotlivých studentů. Konkrétně zde bylo uvedeno 5 kazuistik. Pozornost byla věnována rodinné a osobní anamnéze, vlastnímu vývoji celého případu. Zmíněno bylo vzdělávání, motivace a příčiny vzdělávání osob se zdravotním postižením. Jak zpracovatelka již v teoretické části nastínila, byla zde pozornost také zaměřena na specifické potřeby během studia a v zaměstnání.

Pro dokreslení a nastínění celé situace autorka uvádí statistické údaje počtů občanů se zdravotním postižením, dále také počty občanů s jednotlivým druhem zdravotního postižením a v neposlední řadě počty studentů se zdravotním postižením.

První kapitolou byly již zmíněné statistické údaje, které slouží pro dokreslení celé situace. Slouží k vytvoření určitého obrazu na danou problematiku v číslech. Následně byl uveden samotný výzkum. Jeho struktura byla zpracována do několika základních oddílů, které jsou pro výzkum dány. Nejprve byl definován předmět a objekt výzkumu. Následně cíle prováděného výzkumu, výzkumné otázky, cílová skupina respondentů, metoda a technika samotného výzkumného šetření, postup a samotný způsob realizace. V závěru bylo provedeno vyhodnocení výsledků.

Jako samostatná kapitola byly zvoleny kazuistiky jednotlivých osob. Zde byly čerpány informace z polo strukturovaného rozhovoru (viz. příloha B) a spisové dokumentace (viz. příloha D).

2.7 Statistické údaje

Tabulka 1: Počty občanů se zdravotním postižením

Druh postižení Počet obyvatel celkem (ČR k 1. 1. 2011)

Vady pohybového ústrojí (ústavní péče)	301 244
Tělesné postižení dospělých s přidružením mentálního postižení (ústavní péče)	421
Vozíčkáři	34 759

Zdroj: Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 38. ISBN 978-80-7367-859-3.

Z uvedených tabulek je patrné, že osob s vadami pohybového ústrojí, kterým je poskytována ústavní péče bylo 301 244 v roce 2011. Pro srovnání zpracovatelka také uvádí počet osob, které mají tělesné postižení a k němu přidružené i mentální postižení. Počty jsou rovněž vztahované na osoby, kterým je poskytována ústavní péče. Jejich počet v roce 2011 byl 421. Je zde také patrné, že osoby, které jsou upoutané na invalidní vozík, bylo 34 759.

Tabulka 2: Počty občanů s jednotlivými druhy zdravotního postižení

Věk	Zdravotní postižení				
	tělesné	zrakové	sluchové	mentální	duševní
0-14	16 687	7 964	2 902	11 604	4 846
15-29	25 710	6 318	3 835	22 964	9 152
30-44	43 107	7 597	4 733	19 306	22 276

45-59	127 959	12 778	11 226	20 302	34 662
60-74	152 860	18 642	15 205	13 327	23 662
75 +	183 604	34 140	36 684	19 012	33 130

Zdroj: ČSÚ: Výsledky výběrového šetření zdravotně postižených osob za rok 2007.⁴⁴

Pro lepší orientaci a představivost v celém tématu byla vytvořena tabulka, kde jsou vypsány jednotlivé počty osob se zdravotním postižením. Uvedeno je tělesné, zrakové, sluchové a mentální postižení. Veškeré údaje jsou zároveň strukturované podle věku.

Tabulka 3: Počty studentů se zdravotním postižením (k 30. září 2008)

Počty žáků a studentů	Základní školy	Střední školy	VOŠ a VŠ
Zdravotně postižení	39 159	13 318	17
Individuální integrace	6 290	772	17
Speciální školy	29 859	7 141	0

Zdroj: Národní plán vytváření příležitostí pro občany se zdravotním postižením, usnesení vlády ČR č. 253 ze dne 29. března 2010.⁴⁵

Autorka zde znázornila tabulku, která se vztahuje k 30. září roku 2008. Zde může být viděno porovnání v tom, jak osoby se zdravotním postižením postupně navštěvují vzdělávací zařízení. Je patrné, že nejvíce uvedených osob navštěvuje základní školu

⁴⁴ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 39. ISBN 978-80-7367-859-3.

⁴⁵ Michalík, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 79. ISBN 978-80-7367-859-3.

a pak počty studentů na střední a vysoké škole postupně klesají. Vyšší odbornou školu a vysokou školu navštěvovalo pouze 17 studentů. Velký rozdíl mezi jednotlivými vzdělávacími zařízeními je velký, ale pochopitelný a logický. Pro zajímavost byly také uvedeny počty osob, které se do systému integrovali a naopak, které navštěvují speciální školy.

3 VLASTNÍ VÝZKUM

Do praktické části bakalářské práce autorka zvolila kvalitativní výzkum. Byl zpracováván technikou kazuistických studií, kde hlavním pokladem byla případová studie a jednotlivé listy dokumentace. Případová studie obsahuje otázky, které jsou rozděleny do jednotlivých tematických okruhů. Popisuje osobní údaje, rodinnou, osobní a školní nebo-li vzdělávací anamnézu. Popisuje také postupný vývoj jednotlivých případů.

„Výzkum pomocí případové studie se zaměřuje na podrobný popis a rozbor jednoho nebo několika málo případů. Základní výzkumnou otázkou je, jaké jsou charakteristiky daného případu nebo skupiny porovnávaných případů.“⁴⁶

Ve výzkumu byly zjišťovány informace, názory, vlastní zkušenosti a poznatky zainteresovaných osob. Hlavní zásady, které by se měly dodržovat při provádění případové studie jsou následující: zajištění důkladné přípravy, vytvoření rámce, ve kterém se bude moci dotazovaný vyjádřit pomocí svých vlastních slov, vytvoření vzájemného vztahu důvěry, vstřícnosti a zájmu, vhodná citlivost k věku, pozorné naslouchání a udržení si neutrálního postoje se zohledněním možností dotazovaného.⁴⁷

3.1 Cíl výzkumu

Konkrétními cíli bylo zjištění motivace osob se zdravotním postižením ke studiu, sumarizace speciálních potřeb a následné možnosti uplatnění získaného vzdělání na trhu práce.

Hlavní cíle případové studie

Základními cíli bylo získání potřebných informací, názorů a zkušeností dotazovaných osob. Konkrétním cílem případové studie bylo zjistit, jaké jsou příčiny a důvody vzdělávání osob se zdravotním postižením, jejich motivace ke studiu, specifické potřeby, stresová zátěž během studia, možnosti uplatnění dosaženého vzdělání na trhu práce

⁴⁶ Hendl, J. *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 103. ISBN 80-7367-040-2.

⁴⁷ Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000. str. 169. ISBN 80-246-0139-7.

a další možnosti vzdělávání. Nakonec autorka provedla analýzu jednotlivých kazuistik, kde dospěla k vytvoření vlastního názoru na danou problematiku. Zároveň také zhodnotila předem stanovené výzkumné otázky.

3.2 Výzkumné otázky

Trpěli osoby se zdravotním postižením během studia významnou stresovou zátěží, která je spojována právě s jejich postižením?

Jaký byl hlavní motiv pro získání vysokoškolského vzdělání?

Jaké byly Vaše specifické potřeby při studiu/zařazení na trhu práce?

3.3 Výzkumný vzorek

V této části byly popsány jednotlivé kazuistiky pěti informantů, kde autorka oslovila 5 osob se zdravotním postižením. Celkem 3 chlapce a 2 dívky. Všichni zainteresovaní lidé studují nebo studovali střední, vyšší anebo následně vysokou školu. Vlastní šetření bylo provedeno ve většině případů pouze v přítomnosti tělesně postižené osoby. Ve výjimečných situacích zde byl přítomný další rodinný příslušník. Informant byl vždy poučen o účelu výzkumu a seznámen s celým průběhem. Nejdříve byla navozena přátelská, důvěrná atmosféra a následně bylo postupováno dle připravených otázek. Rozhovor byl vždy veden individuálně.

U jednotlivých kazuistik byly vypsány pouze stěžejní informace z rodinné a osobní anamnézy. Vynechány byly identifikační údaje a informace, které nejsou pro účely této práce podstatné. Všechna uvedená jména a identifikační údaje byla v práci smyšlená. Práce byla vykonána se souhlasem všech zmíněných osob.

Při případové studii byly připraveny dílčí otázky, které měla tazatelka dopředu připravené. Vše bylo vedeno individuálně, dle aktuálního prostředí a s ohledem na dotazované a dle jejich aktuální odpovědi.

3.4 Metody a techniky výzkumu

Ve zpracování výzkumné části bakalářské práce byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Pro kvalitativní výzkum se autorka rozhodla, protože je pro práci samotnou a pro naplnění hlavního cíle vhodnější, než kvantitativní výzkum. Tímto výzkumem se nezjišťují počty či statistická data jak je tomu v kvantitativním výzkumu, ale naopak se zaměřují na zjištění názorů, pocitů a návrhů informantů, kteří byli v rámci výzkumného šetření osloveni.

V bakalářské práci se autorka zabývala vícenásobnými kazuistikami, které jsou metodou kvalitativního výzkumu. V této kapitole bylo popisováno celkem pět konkrétních kazuistik. Výběr byl proveden na základě postupného nabalování jednotlivých dotazovaných. Vybrán byl jeden respondent a ten následně doporučil další vhodné osoby. Stěžejní cílem bylo zjistit informace od jednotlivých vybraných osob, kde byla vybrána jedna osoba a další byly následně doporučeny. První osoba byla zvolena na základě pilotního výzkumu.

Zdrojem dat byly osobní složky klientů, ze kterých byly vybrány potřebné informace o jednotlivých osobách (viz. příloha D). Stěžejní byly informace získané z případových studií. Autorka zjišťovala motivaci, specifické potřeby, stresovou zátěž a možnosti uplatnění dosaženého vzdělání studentů. Hledala zde veškeré informace, které v analýze jednotlivých kazuistik následně zhodnotila. Hledala především podobné či stejné jevy.

3.5 Postup a způsob realizace

Informanti zpracovatelka získala metodou tzv. sněhové koule. Prvního informanta získala na základě pilotního výzkumu, který byl proveden na pracovišti. Byl vybrán metodou zvanou depistáž. Zde byla ověřena použitelnost a srozumitelnost. Tazatelka zde přijímala připomínky. Informant byl vybrán, tak aby splňoval zadaná kritéria. Informant následně doporučil své známé, postupně se proto osoby do výzkumu tzv. nabalovaly.

Výzkum proběhl na území Královehradeckého kraje. V rozmezí od 07. 01.2013 do 11. 02. 2013.

S informanty byl nejprve navázán telefonický kontakt a domluvena osobní schůzka. Osobní shledání nejčastěji probíhalo u nich v domácnosti, kde byl přítomný především

informant, pouze výjimečně zde byl přítomen i další rodinný příslušník.

Výzkum byl realizován prostřednictvím případové studie, kde byly stanoveny základní otázky (viz. příloha B). Případové studie trvaly v průměru 1,5 – 2 hodiny, kde se tazatelka snažila, aby nebylo odbíháno od tématu a odpovídalo se předem připravené otázky. Cíleně bylo navázáno důvěrného vztahu, který je pro získání všech informací velmi důležitý. Tazatelka shromažďovala postupně všechny informace, které si poznamenávala do záznamového archu. Pro názornost je do přílohy přiložen doslovný přepis rozhovoru (viz. příloha C).

Informanti byli seznámeni s účelem a záměrem zpracování informací. Následně byli také informováni dle jejich přání o výsledcích výzkumného šetření.

4 KONKRÉTNÍ KAZUISTIKY

VOJTĚCH

OSOBNÍ ÚDAJE

Datum narození: 13. 06. 1984

Bydliště: Hradec Králové

Stav: svobodný

Držitel průkazu ZTP/P

RODINNÁ ANAMNÉZA

Vojtěch má sestru, které je 19 let. Původně bydlel v malé horské vesničce se svou rodinou. Následně se rodiče nepohodli a jejich společné soužití se, tak rozpadlo. V roce 1998 se spolu se svou matkou a sestrou odstěhovali do Hradce Králové. S otcem je minimálním kontaktem. Je proto převážně fixovaný na svou rodinu a přátele.

OSOBNÍ ANAMNÉZA + VÝVOJ PŘÍPADU

Navštěvoval základní školu, kde měl dobré výsledky. Následně na to studoval na Střední škole aplikované kybernetiky, konkrétně obor výpočetní technika. Uvedené studium ukončil maturitní zkouškou. Poté se účastnil ročního denního kurzu Anglického jazyka při Obchodní akademii a Vyšší odborné škole cestovního ruchu Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky. Byl také přijat na univerzitu v Pardubicích, kam nenastoupil, díky svému úrazu, který utrpěl v září roku 2004. Utrpěl úraz páteře, kde si poranil míchu. Tento fakt ho upoutal na invalidní vozík. Neprodleně po úraze byl 14 dní na ARO a následně v rehabilitačním ústavu v Košumberku. Následně se vrátil do svého bytu, který je bezbariérový. Do domu však vedou schody a nemá zde k dispozici výtah. Používá proto takzvaný „schodolez“.

Po ustálení svého zdravotního stavu se rozhodl přihlásit na soukromou vysokou školu, kde jako osoba s tělesným postižením byl zproštěn poplatku za studium.

VZDĚLÁNÍ

Vystudoval Metropolitní univerzitu Praha, o. p. s., která má pobočku v Hradci Králové. Zde studoval v kombinované formě obor Mezinárodní vztahy a evropská studia. Získal titul Bc. Škola byla bezbariérová, proto neměl problém s dostupností. Výuka probíhala o víkendech formou přednášek a cvičení. Neměl žádný individuální vzdělávací plán ani osobního asistenta. Pro přepravu používá invalidní vozík, který obsluhuje sám. Na poznamenávání informací používá notebook a je schopný i psaní rukou. Ve své studijní skupině byl pouze sám osobou se zdravotním postižením. Se svým postižením je plně vyrovnaný a nemá žádný problém o něm otevřeně mluvit. Při studiu netrpěl žádnou neobvyklou zátěží a stresem. Pouze pro něho bylo složité vypracování bakalářské práce. Celkově uvádí, že při studiu se setkával se vstřícností a pochopením, jak od spolužáků, tak profesorů. Přístup byl profesionální a nevyvolával v něm žádné smíšené pocity nejistoty a strachu.

MOTIVACE

Proč se vlastně rozhodl dále studovat? Již dříve měl v plánu na vysokou školu nastoupit. Uvádí, že díky svému handicapu neztratil naději ani víru sám v sobě a rozhodl se i přes ztížené podmínky dále studovat. Hlavním motivem byl důvod sebeuplatnění, pocit, že něco dělá a dokáže. Považoval to za určitý druh stimulace. Dalším motivačním faktorem byl zájem v uvedeném oboru. V neposlední řadě zde také sehrála roli touha po uznání snahy a péle od rodiny. Samozřejmě i seberealizace. O dalším studiu uvažuje a nyní se plánuje přihlásit na navazující studium magisterské. Získané vzdělání sebou také nese lepší uplatnění na trhu práce a zvýšenou možnost adekvátního finančního ohodnocení.

SPECIFICKÉ POTŘEBY

Díky svému postižení neměl žádné specifické potřeby. Studium na univerzitě volil záměrně, tak, aby zde byl bezbariérový přístup, tudíž nepotřebuje pomoc od další osoby. Fungování při běžném studiu je schopný si obstarat sám. Pokud přece jen pomoc potřebuje, pomáhá mu rodina a přátelé.

UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE

S uplatněním na trhu práce nemá žádné větší problémy, ale preferuje práci z domova a to převážně formou práce na osobním počítači. V roce 2006-2010 byl zaměstnán u firmy UNEX na pozici pozorovatel – analytik. Následně od roku 2006-2011 byl zaměstnán u Českých médií na pozici redaktor internetového zpravodajství portálu www.ceskamedia.cz. V dnešní době pracuje pro firmu APIX consultant s. r. o. na pozici operátor PC, pro třídění a evidenci dat. I přes handicap se snaží stále zdokonalovat a vzdělávat, uplatnit se na trhu práce a odvádět nejlepší výsledky.

Svým potencionálním zaměstnavatelům může nabídnout následující osobní předpoklady: pečlivost, samostatnost, schopnost velmi rychle se učit novým věcem a organizovat si svou práci, trpělivost, dobré vystupování a komunikaci na úrovni. Disponuje také dobrou jazykovou schopností. Anglický jazyk je na dobré úrovni, jak ve formě psané, tak i písemné. Má také řidičské oprávnění skupiny B, kde je aktivní řidič s vlastním osobním automobilem, který má upravené řízení. Nicméně i přes tuto skutečnost preferuje práci z domu, protože transport je pro něho obtížný a náročný.

FRANTIŠEK

OSOBNÍ ÚDAJE

Datum narození: 11. 05. 1988

Bydliště: Čermná nad Orlicí

Stav: svobodný

Držitel průkazu ZTP/P

RODINNÁ ANAMNÉZA

Bydlí v rodinném domě spolu s rodiči. Žádného sourozence nemá. Vzdálení příbuzní je pravidelně navštěvují. S rodinou mají velmi dobré vztahy. Celý život bydlí v malé vesnici, v Čermné nad Orlicí.

OSOBNÍ ANAMNÉZA + VÝVOJ PŘÍPADU

Docházel do základní školy v Týništi nad Orlicí, kde i přes svůj handicap dosahoval dobrých výsledků. Zde neměl žádného asistenta a veškeré úkony se vzděláním si obstarával sám. Byl pouze závislý na rodičích v dopravě, každý den ho sem museli dovážet osobním automobilem, protože není schopný se přepravovat jinými dopravními prostředky. Ve studiu na základní škole dosahoval velmi dobrých výsledků, kdy vždy končil studium s vyznamenáním. Následně byl přijat na střední školu Obchodní akademie T. G. Masaryka v Kostelci nad Orlicí bez přijímacího řízení, díky svým výborným předchozím studijním výsledkům. Je logické, že ani zde neměl svého asistenta. Nicméně má problémy s psaným textem, proto používá osobní počítač, který mu usnadňuje práci. Testy mu jednotlivý vyučující připravovali v individuální podobě, což nejčastěji bylo formou testu, kde pouze zaškrtoval správnou odpověď. V ostatních případech volili ověřování znalostí formou ústní zkoušky.

Pohybuje se o dvou francouzských holích, což mu činí problémy především při zdolávání schodů. Školy, které navštěvoval, bezbariérové nebyly, nicméně vždy jeho třída byla v přízemí nebo dobře dostupná i pro něho. Většinou se mu školy snažily vyjít vstříc i tímto faktem.

Svoje postižení má vrozené, proto je s ním plně sžitý a nevnímá ho jako omezující nebo dokonce brání v běžných aktivitách, tím spíš ne ve studiu.

VZDĚLÁNÍ

Průběh zvládnutí základní a střední školy jsem již nastínila v předchozí kapitole. Dále vystudoval na univerzitě v Hradci Králové pedagogickou fakultu. Studoval zde v prezenční formě studia, což, jak uvádí, pro něho bylo náročné a poměrně vyčerpávající. Hodnotí zpětně svoje studium. Dále už by v prezenční formě studia studovat nechtěl, volil by kombinované, kde by se musel převážně připravovat doma a nemusel by každý den podstupovat složitý transport na univerzitu. Nicméně postupem času měl svůj osobní vůz, což mu poměrně značně uvedený transport usnadnilo. Byl především vděčný za samostatnost, které se tímto faktem přiblížil. Ke studiu zde využíval také osobní počítač, do kterého si poznamenával veškeré poznámky. Zkoušky byly prováděny klasickou ústní formou, což mu plně vyhovovalo.

Během studia se nesešel s žádnými negativními zkušenostmi ba dokonce šikanou. Jeho spolužáci byli vždy velmi ohleduplní a naopak se mu snažili pomoci. Uvádí, že čím starší byl a i jeho spolužáci ochota a pochopení se samozřejmě zvyšovalo.

Své vzdělání ukončil řádně a získal tak titul Bc. Univerzitu absolvoval s opět s výbornými výsledky a dosáhl opět vyznamenání. V neposlední řadě ho čekala příjemná povinnost, kterou bylo převzetí červeného diplomu. Sám byl velmi rád, že dosáhl, tak dobrých výsledků a jeho postižení ho nijak neomezilo a ani neodradilo od faktu studovat dále a získat vysokoškolské vzdělání. Další přihlášku na magisterské studium už si nepodával, protože se chtěl osamostatnit a nebyť finančně závislý na své rodině. O studiu dále nyní uvažuje, ale pouze v kombinované formě studia. Zatím nemá vybranou školu ani navazující obor. Jsou to spíše vyhlídky a plány do budoucna.

MOTIVACE

Svou motivaci ke studiu a získání vysokoškolského vzdělání spatřuje ve stejných faktech jako osoby bez zdravotního postižení. Svůj velký potenciál si ověřil na základní a potom i následně na střední škole. Jen díky svému postižení nechtěl marnit fakt, že dále studovat nebude. Při vzdělání zažíval pocit užitečnosti a tím, že dosahoval velmi dobrých

studijních výsledků, tak i pocit uspokojení a seberealizace. Samozřejmě také předpokládal větší možnosti uplatnění na trhu práce po získání vyššího vzdělání.

Svou další motivaci také spatřoval ve velké a silné podpoře své rodiny a nejbližších přátel. Ti ho ve studiu povzbuzovali a vkládali do něho velké naděje, které se snažil naplnit a nezklamat tak sám sebe i své nejbližší.

Dalším podstatným motivem byl také fakt, že téměř všichni jeho rodinní příslušníci mají vysokoškolské vzdělání, proto byla jeho touha dosáhnout a vyrovnat se tak svým bližním i přes svoje postižení velmi silná.

SPECIFICKÉ POTŘEBY

Během vzdělávacího procesu se neseťkával s nějakými velkými a závažnými potřebami a problémy. Během studia na základní škole měl sestavený individuální vzdělávací plán. Bohužel není nyní už dohledatelný. Nicméně v něm byl zahrnut fakt spojený s jeho tempem. Především při poznamenávání poznámek a psaní testů v klasických otevřených odpovědích. Bylo zde stanoveno, že mu budou testy připravovány a předkládány v podobě uzavřených otázek tudíž formou testu. V případě nutnosti zde byl uveden i bod, který pojednával o zkoumání jeho znalostí formou zkoušky ústní. V dalším vzdělávání individuální vzdělávací plán nebyl potřebný, protože zde byly zkoušky běžné v ústní podobě. Dělení si poznámek do osobního počítače zde bylo také běžné. Bezbariérový přístup pro něho nebyl stěžejní. Pohybuje se o dvou francouzských holích. Avšak mu překonávání schodů a dalších podobných bariér dělá problém. Volil proto vzdělávací zařízení přímo bezbariérové nebo alespoň dobře uzpůsobené. Většinou se setkal s pochopením a snahou škol nebo university o umístění jeho učebny v přízemí budovy. Vzhledem k tomu, že studoval v běžných zařízeních, kde žádný další postižení studenti nebyli, bylo možné mu v tomto ohledu vyjít vstříc.

UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE

Po ukončení studia měl možnost být zaměstnán na plný úvazek v nedaleké chráněné dílně. V průběhu studia jsem občas dojížděl na příležitostné brigády. Potencionální zaměstnavatel s ní měl zkušenost a byl spokojený s jeho prací. Bylo, proto jasné, že po dokončení svého vzdělání nastoupí právě do této chráněné dílny. Žádné další zkušenosti

na trhu práce nemá. Dá se říci, že ani po žádném dalším uplatnění neprahne a tudíž ho ani nehledá. Ve své práci je spokojený. Vyhovuje mu především pomalejší tempo, které je zde nastoleno. Nedokáže si představit stresující prostředí nějaké velké firmy či dokonce fabriky, kde by musel splňovat určitou normu. To ví, že by nezvládl a byl by tím ve své práci nespokojený. Ve srovnání s ostatními spolupracovníky je jeho zdravotní stav méně závažný a tolik ho neomezuje. Ocítl se, proto v obráceném postaví, na kterém byl on sám více či méně závislý. Toto vnímá jako uspokojení a rád, že může pomáhat druhým a tím ho jeho práce velmi baví a naplňuje zároveň.

Na svém pracovišti si váží vstřícného přístupu a rodinného prostředí. I z vlastních pocitů a poznatků můžu potvrdit, že o své práci hovoří velmi hezky a příjemně což i ve mně vyvolává značnou euforii.

Především je také rád, že díky své práci není závislý pouze na finančních prostředcích své rodiny. Nyní si jen přeje, aby v této práci mohl vydržet, co nejdéle a jeho zaměstnavatel se nemusel potýkat s nějakými závažnými problémy.

JANA

OSOBNÍ ÚDAJE

Datum narození: 20. 11. 1980

Bydliště: Týniště nad Orlicí

Stav: svobodná

Držitelka průkazu ZTP/P

RODINNÁ ANAMNÉZA

Jana bydlí ve společné domácnosti s rodiči. Sourozence nemá. Především matka, ale také prarodiče jí poskytují potřebnou péči. Má diagnostikovanou spasticitu celého těla. Musí proto používat různé druhy opor, které drží tělo ve vzpřímené poloze. Používá invalidní nebo elektrický vozík. Jakékoli chůze ani stání není bez pomoci druhé osoby schopná. Jako velkého pomocníka má také asistenčního psa.

OSOBNÍ ANAMNÉZA + VÝVOJ PŘÍPADU

S postižením se narodila, její stav si vyžaduje zvláštní péči a to především při sebeobsluze. Navštěvovala základní školu v Týništi nad Orlicí. Zde byl bezbariérový přístup, což jí umožnilo se pohybovat na invalidním vozíku po celé budově. Během svého studia potřebovala pomoc od asistenta. Její hybnost rukou je také omezená. Asistenta jí dělala matka, která jí pomáhala při běžném chodu, který školské zařízení vyžadovalo. Následně nastoupila na Obchodní akademii, odbornou školu a praktickou školu pro tělesně postižené v Jánských lázních. Zde byla přes týden a pouze na víkendy jezdila domů. Na střední škole jsou k dispozici asistenti v rámci tohoto zařízení. Je zde několik asistentů, kteří poskytují péči, pokud je třeba. S vyučováním neměla žádné větší problémy. Největší nevýhodou bylo opět tempo, díky spasticitě a špatné pohyblivosti rukou je psaný text velmi náročný. Nejčastěji používala osobní počítač. Pohyb po budově byl také bezproblémový díky jeho bezbariérovosti.

VZDĚLÁNÍ

Vystudovala filozofickou fakultu v Hradci Králové. Vysokou školu studovala v kombinovaném studiu. Konkrétně katedru filozofie a společenských věd. Výuku měli jednou za 14 dní formou přednášek a zkoušek. Získala tak titul Bc. Škola byla bezbariérová, tudíž pro ní pohyb po škole nebyl problematický. V rámci víkendových přednášek jí potřebnou péči poskytovala matka. Ta zajišťovala především pomoc při běžných úkonech. Své poznámky, si zapisovala do svého notebooku, který jí v tomto směru velmi usnadnil práci. Se svým postižením je vyrovnaná a smířená. Neprožívá proto žádné depresivní pocity. Pouze uvádí, že občas jí byla nepříjemná pomoc a s tím spojený neustálý kontakt s matkou. To především na vysoké škole, kde neměla svého asistenta jako na střední škole. Popisuje, že ne vždy jí byla přítomnost matky příjemná a vhodná. Nicméně si pomoci váží a uvědomuje si, že se bez ní neobejde.

MOTIVACE

Hlavní motivací byla touha po vzdělání a pocit uplatnitelnosti. Dalším faktorem byla seberealizace. Splnění si svého cíle i přes zdravotní komplikace a nevýhody s ním spojené. V průběhu vzdělávacího procesu vždy snila o vysokoškolském vzdělání, jen občas měla pocity pochybnosti, ale nyní je ráda a spokojená, že se přes uvedené okolnosti dokázala dopracovat ke zdárnému výsledku. Dalším podmětem pro získání vysokoškolského vzdělání byl vzor v rodině, kde rodiče mají také vysokoškolské vzdělání. V neposlední řadě studovala, aby vyplnila svůj čas, měla nějaký zájem, který jí povzbuzoval k lepším a lepším výsledkům. O pokračování ve studiu na vysoké škole dále uvažuje. Bohužel minulý rok se nepodařilo splnit kritéria a požadavky na navazující magisterské studium. Naději neztrácí a podává si novou přihlášku i letošní rok.

SPECIFICKÉ POTŘEBY

Její postižení vyžadovalo používání speciálních pomůcek. Kromě invalidního vozíku potřebovala asistenci další osoby. Tu především zajišťovala matka. V rámci střední školy byla zajišťována asistenci v rámci školského zařízení. Asistence ostatních osob zajišťovala především pohyb po budově a zvládnání běžných životních úkonů.

Mezi specifické potřeby také můžeme zařadit použití osobního počítače, který jí studium

velmi ulehčil. Žádné další specifické potřeby během studia nepociťovala.

UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE

Během studia na vysoké škole měla možnost příležitostně pracovat jako mobilní operátorka jedné nad národnostní firmy. V tuto chvíli je u uvedené společnosti zaměstnána na částečný pracovní úvazek, což jí plně vyhovuje. Díky snadnější unavitelnosti je to pro ni ideální. Vzhledem k tomu, že má také podanou přihlášku na magisterské studium, nemusí mít obavy o časovou tíseň, která by v sobě skrývala práce na plný pracovní úvazek. Žádné další pracovní zkušenosti nemá. O změně práce zatím neuvažuje. Po dosažení magisterského titulu se nedomnívá, že by se její situace nějak závratně změnila. I tak věří, že se její obzory rozšíří a najde tak více možností uplatnění na trhu práce. Svým zaměstnavatelům může nabídnout velmi dobré komunikační schopnosti a to i anglickém a francouzském jazyce. Spolehlivost a umění si zorganizovat práci je také jejími velkými přednostmi. Její zdravotní stav vyžaduje práci sedavou a nejlépe dělenou do kratších časových úseků. Samozřejmostí je bezbariérový přístup a pohyb po pracovišti.

JAKUB

OSOBNÍ ÚDAJE

Datum narození: 21. 12. 1980

Bydliště: Albrechtice nad Orlicí

Stav: Svobodný

Držitel průkazu: ZTP/P

RODINNÁ ANAMNÉZA

Jakub bydlí s rodiči v rodinném domě v Albrechticích nad Orlicí. Má dvě starší sestry, které se již osamostatnily a s rodinou nežijí. Bydlí poměrně daleko, tak svou rodinu navštěvují nepravidelně. Rodinné vztahy jsou dobré a potřebnou péči zajišťuje především matka.

OSOBNÍ ANAMNÉZA + VÝVOJ PŘÍPADU

Jakub má diagnostikovanou progresivní formu s quadru postižením, s levostrannou převahou. V pozdějším věku mu byla také diagnostikována roztroušená skleróza.

Zdravotní problémy ho provázejí od narození. Potřebuje mít zajištěnou péči od další osoby. S mobilitou má také problémy, bez elektrického nebo mechanického vozíku není schopný pohybu. S drobnou motorikou má také problémy. Občas se u něho objevují také výkyvy v psychice. Musí dodržovat přísný režim a nejvíce mu vyhovuje rutinní režim, na který je zvyklý.

Navštěvoval základní školu, kde mu asistentku dělala matka. Ta mu pomáhala při běžném chodu. S psaním měl problémy, používal proto osobní počítač. V psaném textu se zvládne podepsat nebo napsat něco kratšího, dalo by se říci, že pouze pár slov. Testy mu byly připravovány takovou formou, že pouze zaškrtoval správnou odpověď.

VZDĚLÁNÍ

Navštěvoval základní školu v Týništi nad Orlicí. Zde měli vyučovací třídu v přízemí, tak nebyl problém s pohybem po škole na invalidním vozíku. Potřebnou péči poskytovala matka, synovi pomáhala především se zvládnutím běžných úkonů. Především se pohybem po budově, přípravou a podáním jídla a úkony spojené s výkonem fyziologické potřeby.

Během studia neměl žádný individuální vzdělávací plán, na povinnosti spojené studiem si zvykl a nečiní mu žádné problémy. Opět se vyskytovaly nesnáze v tempu, který škola udávala. S tímto faktem zpočátku bojoval, ale postupem času byl schopný se přizpůsobit. Na základní škole měl běžné výsledky, nijak nevynikal, ale dá se říci, že jeho výsledky vzhledem k jeho postižení byly dobré, v lepším průměru. Dále si podal přihlášku na Střední školu průmyslovou stavební v Hradci Králové. V přijímacím řízení se dostal do první desítky přijímaných studentů. To u něho vzbudilo velký zájem a motivaci ke studiu. Studoval zde v denním studiu, kde mu matka opět poskytovala potřebou péči a nahrazovala tak osobního asistenta, bez kterého nebyl schopný studium zvládnout. Střední školu úspěšně dokončil složením maturitní zkoušky. Podal si následně přihlášku na vyšší odbornou školu, kde pokračoval ve stejném oboru, jako na škole střední. Konkrétně se jednalo o Vyšší odbornou školu stavební ve Vysokém Mýtě. Zde byla možnost studovat v kombinované formě studia, což mu plně vyhovovalo. Na studium se připravoval doma a do školy ho vozila rodina a to především na skládání potřebných zkoušek. Zkoušky byly ústní, což uvítal. Studium dokončil absolutoriem a získal, tak titul DiS. U absolutoria exceloval, tak své studium ukončil s červeným diplomem, na který je patřičně hrdý.

MOTIVACE

Hlavním motivem ke studiu byl velký zájem v daném oboru. Zajímal se o stavebnictví a především o projektování, které je s uvedeným oborem úzce spjato. Svůj sen si splnil a mohl studovat svůj vytoužený obor. Studium ho velmi bavilo a naplňovalo. Díky velkému zájmu o studovaný obor dosahoval velmi dobrých výsledků, které ho motivovaly a provázely potřebným pocitem sebeuspokojení. Studoval také s pocitem a snahou dosáhnout vyššího vzdělání. Díky svému postižení se nenechal odradit od studia a je velmi rád, že uspěl. Studijní povinnosti mu také přinášely pocity potřebnosti

a zapojení se do běžného života. Rodina a nejbližší přátelé ho ve studiu podporovali a byli pro něho důležitou oporou. I přes svůj zhoršující se zdravotní stav se dokázal přenést. Na výkyvy v psychice, jako kdyby zapomněl v tomto období. Tento fakt se přičítá pocitu seberealizace a naplnění svých cílů. O studentském životě hovoří, jako o nejlepší fázi svého života, prozatím.

SPECIFICKÉ POTŘEBY

Během svého studia byl limitován a to především díky špatné mobilitě a drobné motorice. Omezení pohyblivosti bylo řešeno především matkou, která mu zajišťovala potřebný pohyb po budovách. S drobnou motorikou má také problémy, spaní je pro něho obtížné. Využíval, proto osobní počítač, který mu velmi usnadnil psaní poznámek. Jiné další specifické potřeby nepociťoval. Uvádí, že pouze mu byla téměř nestálá přítomnost matky nepřijemná, ale moc dobře si zároveň uvědomoval, že bez její pomoci by studium schopný zvládnout nebyl.

UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE

V oblasti pracovního uplatnění měl dost jasně představu, které se pokoušel uplatnit. Postupem času ovšem zjistil, že to nebude, tak jednoduché a že je svým postižením limitován. Nicméně se odradit nenechal a byl přesvědčen o tom, že se projektování chce věnovat. Navázal spolupráci s nějakými firmami, kde nebyl moc úspěšný a to především díky limitovanému pohybu, který mu jeho postižení přináší. Firmy vybíral přes internet a byl tolik houževnatý ve svém hledání, až našel firmu Ekoplan. Zde našel své uplatnění a může pracovat z domova a zároveň v obdobném oboru, který studoval a je pro něho velmi zajímavý. S firmou spolupracuje už několik let. Mají různé pobočky po celé ČR, tak pokud je nutné osobní shledání dojíždí do nedaleké vesnice. Nicméně komunikují hlavně přes mobilní telefon a internet. Zde dostává podklady pro svou práci, kterou následně zpracovává. Se svým zaměstnáním je spokojený a plně mu vyhovuje. Je rád, že se zapojil do pracovního trhu a není finančně závislý na rodičích. Uvádí, však, že na rodičích a jejich pomoci je závislý v oblasti běžných potřeb, které mu musí poskytnout. Díky dobrému postavení uvedené firmy ve společnosti, předpokládá, že jejich spolupráce bude trvat velmi dlouho a obě strany budou spokojeny.

Specifické potřeby ve svém uplatnění na trhu práce shledává v tom, že preferuje práci z domova a především na počítači.

KLÁRA

OSOBNÍ ÚDAJE

Datum narození: 16. 05. 1983

Bydliště: Chrudim

Stav: svobodná

Držitelka průkazu: ZTP/P

RODINNÁ ANAMNÉZA

Klára má další dva sourozence. Jednu mladší sestru a staršího bratra. Dříve bydleli společně s rodiči v menším městě. Nyní bydlí sama se svým přítelem v Chrudimi. S rodiči a sourozenci má velmi dobrý vztah a jsou v neustálém kontaktu. Je ráda, že byla schopná se osamostatnit a mít svou domácnost.

OSOBNÍ ANAMNÉZA + VÝVOJ PŘÍPADU

V průběhu vývoje jí byla diagnostikována dětská mozková obrna. Konkrétně hemiparetická forma dětské mozkové obrny. Má postižené hlavně horní končetiny svého těla. Snaží se pohybovat bez pomoci kompenzačních pomůcek, občas ovšem používá francouzskou hůl jako oporu. Pohyblivost rukou a to především pravé je také značně omezena, od útlého věku používá více ruku levou. Má také problémy v oblasti komunikace. Poměrně špatně mluví a vyslovuje. Dochází proto pravidelně na logopedii.

Navštěvovala základní školu v Rychnově nad Kněžnou. Dosahovala zde výborných výsledků. Následně si podala přihlášku na gymnázium rovněž v Rychnově nad Kněžnou.

Nyní po ukončení vysokoškolského vzdělání se osamostatnila a žije v malém bytě s přítelem. Základní úkony spojené s chodem domácnosti si zvládne obstarat. Jestliže je třeba, tak pomoc zajišťuje přítel nebo někdo další z rodiny.

VZDĚLÁNÍ

Vystudovala čtyřleté gymnázium, které zakončila maturitní zkouškou. Následně na to nastoupila na univerzitu v Hradci Králové, konkrétně ústav sociální práce. Konkrétní

studovaný obor sociální práce. Následně na to pokračovala v magisterském studiu ve stejném oboru. Zde získala titul Mgr. Gymnázium a universitu navštěvovala každý pracovní den, tudíž studovala v prezenční formě studia. Výsledky měla vždy dobré a požadavky bez jakýchkoli problémů plnila. Uvádí, že problém měla pouze při komunikaci. Pomaleji a poměrně špatně vyslovuje, což jí dělalo problém především při ústní zkoušce a různých prezentací v rámci studia. Nicméně k ní byli profesori ohleduplní a snažili se jí vyjít vstříc. Když to nebylo úplně nutné, umožňovali skládání zkoušek v písemné podobě. Během studia používala osobní počítač, který jí velmi usnadnil práci a to především v poznamenávání poznámek. Občas také používala diktafon, na který si nahrávala jednotlivé přednášky a následně si učivo naposlouchávala doma. Ruční psaní poznámek je pro ní problematické. K pohybu po školních zařízeních používala většinou jednu francouzskou hůl. Žádné další pomůcky ani specifické potřeby neměla.

MOTIVACE

Hlavní motivací byly dobré studijní výsledky. Ve všech školských zařízeních prospívala s vyznamenáním. Dobré studijní výsledky jí přinášely uspokojení a pocit užitečnosti v běžném životě. Díky svému postižení se nechtěla poddat pocitu, že nedokáže vystudovat vysokou školu, i když k tomu má velký potenciál.

SPECIFICKÉ POTŘEBY

Během studia neměla žádné zvláštní specifické potřeby. Používala osobní počítač a diktafon. Pohybovala se za pomoci francouzské hole. Nepotřebovala osobního asistenta. Veškeré požadavky si byla schopná zařídit sama. Bezproblémové dokončení studia na vysoké škole jí samozřejmě také usnadnili profesori a spolužáci, kteří byli vždy vstřícní a chápaví.

UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE

V současné době je nezaměstnaná, zaregistrovaná na Úřadě práce. Z přechozích let nemá také žádné pracovní zkušenosti. Především díky studiu na vysoké škole v prezenční formě studia. S následným sháněním práce má problém a to především díky špatné výslovnosti a pomalému tempu v psaní poznámek. Několik svých vybraných

potencionálních zaměstnavatelů oslovila, ale bohužel se setkala s neúspěchem při výběrovém řízení. Tento neúspěch přikládá především všeobecně špatné ekonomické situaci společnosti a celkovému nedostatku pracovních míst. Její postižení jí omezuje ve více oblastech, proto je získání zaměstnání velmi problematické. Ráda by např. byla telefonní operátorka v nějakém call centru, ale zde je bohužel vždy limitována svými jazykovými schopnosti. Dochází na logopedii, kde se snaží s tímto faktem bojovat, nicméně se obává, že její komunikační schopnosti nebudou na takové úrovni, aby uvedenou práci, která má obzvlášť vysoké požadavky na komunikaci vůbec kdy dělat. Zároveň doufá, že ve hledání své práce i za pomoci evidence na Úřadě práce bude dále úspěšnější. Bez práce je zatím necelý rok.

4.1 Analýza a interpretace dat

Disman říká, že zobecnění výsledků kvalitativního výzkumu na celou populaci je problematické, v některých případech až nemožné.⁴⁸ Avšak se pisatelka o zobecnění výsledků pokusila.

Výsledky byly zpracovány na základě předchozího výzkumného šetření. Podkladem zde byla dokumentace a kazuistiky jednotlivých klientů. Z těch jasně vyplynuly určitá fakta, které autorka právě nastíní.

Cílem výzkumu bylo zjištění informací od jednotlivých informantů. Konkrétně byla zjišťována především motivace k získání vzdělání, sumarizace speciálních potřeb během studia a následně v zaměstnání. Informace byly zjišťovány i ohledně toho, zda bylo dosažené vzdělání uplatněno následně na trhu práce.

Výzkumná otázka: Jaký byl hlavní motiv pro získání vysokoškolského vzdělání?

Za příčiny a důvody získání vzdělání všichni informanti považují především potřebu seberealizace a mít pocit uplatnění. Ve stejné míře také uvádějí, že se nechtěli nechat omezovat svým postižením v oblasti vzdělávání. U většiny k tomu také předcházely výborné nebo dobré studijní výsledky na základní úrovni vzdělávání. K poměrně častým pohnutkám k získání vzdělání také vedl fakt zařazený se do běžné společnosti. Svou roli sehrál i fakt, že rodina disponuje již získaným vysokoškolským vzděláním. Samozřejmě

⁴⁸ Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: 2002. s. 286-287, ISBN 80-246-0139-7.

neopomenutelným faktorem také byl předpoklad získání větších možností na trhu práce. Informanti se domnívají, že s vysokoškolským vzděláním mají větší možnosti zařazení na trhu práce. Zde je patrné, že se mnohým tato skutečnost potvrdila.

Výzkumná otázka: Jaké byly Vaše specifické potřeby při studiu/zařazení se na trhu práce?

Autorka se také zajímala o speciální potřeby během studia i v následném zařazení do běžného pracovního kolektivu. Mezi speciální potřeby informanti především řadí použití osobního počítače, který jim velmi usnadnil práci a to především při přednáškách v poznamenávání poznámek. Většina z nich nepotřebovala speciální individuální plán. I bez něj jejich studium bylo bezproblémové. Pouze jeden informant uvedl, že individuální vzdělávací plán na základní úrovni vzdělávání měl. Mezi nejdůležitější potřeby byla uváděna bezbariérovost budov, kde studují. Mezi problémy, se kterými se nejčastěji setkávali, také řadí svoje tempo, které je často limitovalo, a proto se museli více přípravy studiu věnovat doma. K tomu se rovněž váže fakt, že většina studentů studovala v kombinované formě studia. O uplatnění získaného vzdělání na trhu práce nelze učinit všeobecné závěry. Bohužel se nepotvrdil fakt, že by díky vzdělání získali lepší práci. Uvádějí pouze, že měli možnost širšímu výběru pracovních pozic, nicméně špatná celospolečenská situace často zapříčinila, že byl vybrán jiný kandidát na danou pozici. Většinou také uváděli, že nepotřebovali žádnou speciální péči během studia. Občas měl, ale někdo osobního asistenta, který samozřejmě péči v běžných úkonech zajišťoval. Pokud byla potřeba pomoci, tak informanti nejčastěji uvádějí, že jim pomoc zajišťoval někdo z rodiny, popř. dopomáhali spolužáci.

Výzkumná otázka: Trpěli jste během studia významnou stresovou zátěží, která je spojována s Vaším postižením?

Několikrát bylo také řečeno, že jim škola nebo univerzita vycházela vstříc a naopak jim byla nápomocná. Občas zohledňovala i jejich postižení. Nikdo se neseťkal s nějakými psychologickými problémy, které by bylo způsobeno jejich postižením.

Analýzou dat byly zodpovězeny výzkumné otázky, které zpracovatelka zmínila ve své výzkumné části. O výsledcích výzkumu byli jednotliví informanti dle jejich přání informováni. Podávání informací probíhalo především telefonickým rozhovorem nebo přenosem dat přes e-mail.

ZÁVĚR

Na závěr své bakalářské práce autorka shrnula celou práci. Nejdříve byla pozornost věnována teoretickým poznatkům, na které následně navazovala empirická část, kde se poznatky navzájem prolínaly a doplňovaly.

Nejprve bylo psáno o vzdělávání ve všeobecné rovině. Zde byly rozebrány cíle a funkce vzdělávání. Pozornost byla také věnována obsahu vzdělávání. Na uvedené kapitoly navazovala kapitola o celoživotním učení a vzdělávání. Informace také byly shromážděny o vzdělávání dospělých. Následně byl další díl práce věnován zdravotnímu postižení. Zde byl vymezen pojem zdravotní postižení a jeho definice. Psáno bylo také o klasifikaci a konkrétních případech zdravotního postižení. Větší část práce byla zaměřena na tělesné postižení, na které se autorka práce zaměřila, a bylo pro ni stěžejní. Další kapitoly se věnovaly vzdělávání a zaměstnanosti právě osob se zdravotním postižením. Byly také shrnuty specifické potřeby těchto osob. Psáno bylo také o stresové zátěži vyplývající z postižení.

Úkolem teoretické části bylo seznámit čtenáře s daným tématem a nastínit mu podrobněji problematiku, kterou bude celá práce provázena. Byly zde shromážděny základní a důležitá fakta, která objasňují celé vybrané téma. Čerpáno bylo z nejrůznějších knih, které jsou vždy uvedeny v odkazu pod čarou.

Na teoretickou část navazuje část empirická. Obě části se prolínají a do empirické části byly čerpány stěžejní informace právě z teoretické části. Empirická část měla za úkol jednotlivé informace doplnit, popř. jejich tvrzení potvrdit nebo vyvrátit. Do empirické části byly zahrnuty statistické údaje, které měly dokreslit a vytvořit dokonalejší obraz o dané problematice. Výzkum byl zpracováván kvantitativní metodou. Bylo vycházeno z listů dokumentace a případových studií, z čehož byly následně vytvořeny jednotlivé kazuistiky osob se zdravotním postižením. Empirická část byla rozdělena na výzkumnou část, kde byl stanoven cíl výzkumu, jednotlivé výzkumné otázky, výzkumný vzorek, metody a techniky výzkumu, postup a realizace výzkumu a na závěr byla provedena analýza a interpretace dat, které byly v empirické části zjištěny. Byly shrnuty základní informace a jednotlivé fakta zanalyzovány. U některých bylo zjištěno, že se opakují a objevují se u všech informantů. Veškeré další fakta byla zanalyzována a ve většině případů bylo zjištěno, že vybrané osoby se zdravotním postižením mají podobné

problémy a požadavky. Případy, ve kterých se informanti rozcházel, byly rovněž uvedeny. Jednalo se o celkové zhodnocení situace a dané problematiky.

Práce měla nastínit danou problematiku, kterou měla empirická část a to především vlastní výzkum doplnit a upřesnit. Cílem práce bylo shrnutí daného tématu a uvedení jednotlivé kazuistiky osob, ze kterých měl být naplněn cíl výzkumné části práce. Jednalo se především o zanalyzování jejich motivace ke studiu, specifických potřeb, se kterými se setkávají během studia i zařazení se na trhu práce.

Autorka se domnívá, že cíl práce byl naplněn a daná problematika byla podrobně zhodnocena. Na problematiku bylo pohlíženo z různého úhlu pohledu a pisatelka, zde promítla i zkušenosti z vlastní práce, kde pracuje se stejnou cílovou skupinou osob.

Práce do praxe přináší zajímavé a uspořádané myšleny o tématu, kterému je v dnešní době věnována zvýšená pozornost. Bakalářská práce bude hlavně prospěšná pro osoby, které se o danou problematiku zajímají.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 136. ISBN 978-80-247-2580-2.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 375 s. ISBN 80-246-0139-7.
- DUNOVSKÝ, J. a kol. *Sociální pediatrie, vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 408. ISBN 80-7367-040-2.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. 4. vyd. Praha: UJAK, 2012. s. 69. ISBN 978-80-7452-024-2.
- MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 288 s. ISBN 80-7178-549-0.
- MICHALÍK, J. *Zdravotně postižení a pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. s. 512. ISBN 978-80-7367-859-3.
- PLAMÍNEK, J. *Vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, s. 320. ISBN 978-80-247-3235-0.
- PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 936. ISBN 978-80-7367-546-2.
- ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. s. 208. ISBN 978-80-7367-551-6.

Seznam použitých internetových zdrojů

- SPEC. PEDAGOGOVÉ PPP NJ. 2006. [online]. 28. 8. 2006 [cit. 2013-03-27]. Dostupné Z: https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:w-OP6RFWcmEJ:www.pppnj.adslink.cz/data/formulare_doc/Formular_IVP_pro_predmety_aktualizovany_08_2006.doc+individu%C3%A1ln%C3%AD+vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%AD+pl%C3%A1n+vzor&hl=cs&gl=cz&pid=bl&srcid=ADGEESgkxQSaVMiHuEcCz999KthN5ho-QiZXtkwLnKyTtzArUum7POaU3Hn9nWloe5ESZ2iDOkPmWACBE1Wn5KQWCAkWokn2qEzAtH2li3DSrgMwpndG54qQwkzBGttqdi7IpZlr4E7&sig=AHIEtbQ7CX5zESsdjgmDD6cAV1ffbOBPeQ

Seznam ostatních zdrojů

ČSÚ: výsledky výběrového šetření zdravotně postižených osob za rok 2007.

Národní plán vytváření příležitostí pro občany se zdravotním postižením, usnesení vlády ČR č. 253 ze dne 29. března 2010.

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázky:

Obrázek 1: Schéma celoživotní učení a vzdělávání

Tabulky:

Tabulka 1: Počty občanů se zdravotním postižením

Tabulka 2: Počty občanů s jednotlivými druhy zdravotního postižení

Tabulka 3: Počty studentů se zdravotním postižením (k 30. září 2008)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Vzor individuálního vzdělávacího plánu

Příloha B: Znění pokládaných otázek

Příloha C: Listy dokumentace

Příloha D: Doslovný přepis případové studie

PŘÍLOHY

Příloha A – vzor individuálního vzdělávacího plánu

Individuální vzdělávací plán: na období od do

Jméno a příjmení:

datum narození:

Škola:

ročník:

Předmět:

Závěry školského poradenského pracoviště:

Konzultant:

1. **Pedagogická diagnostika vyučující:**
2. **Cíle vzdělávání:**
3. **Časové a obsahové rozvržení učiva:**
4. **Metody a formy práce (zvolené pedagogické postupy, způsob zadávání a plnění úkolů):**
5. **Způsob hodnocení:**
6. **Účast dalšího pedagogického pracovníka (event. další osoby) podílejícího se na práci se žákem:**

7. **Návrh případného snížení počtu žáků ve třídě:**

8. **Seznam kompenzačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka v daném školním roce:**

9. **Předpokládaná potřeba navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu:**

10. **IVP vypracovala:**

Datum Podpisy rodičů:.....

Datum Podpis ředitele školy:.....

11. **Hodnocení dosažené úrovně žáka z hlediska stanovených cílů vzdělávání (event. uvedení efektivních a neefektivních forem práce):**

Navržené postupy a opatření v IVP ve sledovaném období **byly/nebyly** dodržovány.

dne..... Podpis konzultanta PPP.....⁴⁹

⁴⁹ Spec. pedagogové PPP NJ. 2006. [online]. 28. 8. 2006 [cit. 2013-3-27]. Dostupné z: https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:w-OP6RfWcmEI:www.pppnj.adslink.cz/data/formulare_doc/Formular_IVP_pro_predmety_aktualizovany_08_2006.doc+individu%C3%A1ln%C3%AD+vzd%C4%9BI%C3%A1vac%C3%AD+pl%C3%A1n+vzor&hl=cs&gl=cz&pid=bl&srcid=ADGEESgkxQSaVMiHuEcCz999KthN5ho-QiZXtkwLnKyTtzArUum7POaU3Hn9nWloe5ESZ2iDOKPmWACBE1Wn5KQWCAkWokn2qEzAtH2li3DSrgMwpndG54qQwkzBGttqdi7IpZlr4E7&sig=AHIEtbQ7CX5zESsdjgmDD6cAV1ffbOBPeQ

Příloha B – znění pokládaných otázek

1) Osobní informace

- Kolik Vám je let?
- Jaký je Váš rodinný stav?
- Jste držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením? Popř. jakým?
- Máte řidičský průkaz? Jste aktivní řidič? Máte nějaké úpravy na Vašem voze?
- Jaké jsou Vaše zájmy?

2) Rodinná anamnéza

- Pocházíte z úplné či rozvedené rodiny?
- Máte sourozence?
- Bydlíte v rodinném domě či panelovém?
- Kdo Vám poskytuje potřebnou péči?

3) Osobní anamnéza

- Jaké máte postižení?
- Máte postižení od narození?
- Jak se Vám zdravotní postižení stalo? (Popis a vývoj případu)
- Jaké problémy vám Vaše zdravotní postižení způsobuje?
- Zažíváte díky svému postižení nějaké stresující situace?
- Jak jste se se svým postižením vyrovnal (a)?

4) Školní/studentická anamnéza

- Jakou základní školu jste navštěvoval (a)?
- Jakou střední školu jste navštěvoval (a)?
- Jakou vysokou školu jste navštěvoval (a)?
- Výuka probíhala v denní nebo kombinované formě studia?
- Jaké jste měl (a) studijní výsledky?
- Byl Vám vypracován individuální vzdělávací plán?
- Jaké jste měli specifické potřeby při vzdělávání?
- Jaká byla Vaše motivace k získání požadovaného vzdělání?
- Zažíval (a) jste psychické problémy během studia?

- Využíváte nějaké možnosti dalšího vzdělávání?

5) Uplatnění na trhu práce

- Máte nyní zaměstnání?
- Jaké zaměstnání navštěvujete?
- Máte díky získanému vzdělání větší možnosti uplatnění na trhu práce?
- Pracujete na částečný nebo plný úvazek?
- Máte nějaké specifické potřeby na pracovišti?

Příloha C – doslovný přepis případové studie

VOJTĚCH

1) osobní informace

Kolik Vám je let? „Jsem narozen 13. 06. 1984.“

Jaký je Váš rodinný stav? „Jsem svobodný a nyní i bez přítelkyně. Moje postižením mě dost omezuje v navazování vztahů, seznamuji se proto nejčastěji přes internet.“

„Ano, to chápu.“

Jste držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením? „Ano, jsem, myslím, že mám nejvyšší možný stupeň a to je ZTP/P. Využívám i parkovací kartu do auta s označením invalidy, to je asi výhoda, kterou využívám nejvíce.“

„Máte pravdu, je to nejvyšší možný stupeň. Rovnou navážu na další otázku, kterou mám připravenou.“

Máte řidičský průkaz? Jste aktivní řidič? Máte nějaké speciální úpravy na automobilu?

„Jo řidičský průkaz mám, i řídím. Jsem postrach silnic. Vozidlo mám samozřejmě upravené, a to, tak že mám ruční řízení. Řízení je pro mě náročnější a únavné, ale jezdím i delší vzdálenosti a baví mě to.“

„Úsměv, s tím postrachem silnic bych to, tak černě neviděla.“

Jaké jsou Vaše zájmy? „Většinu času trávím doma a pracuji na svém PC, zde také hodně využívám kontaktu s okolím přes sociální sítě, což je úžasné. Delší odmlka. A jinak i přes své postižení trochu sportuju, mám kolo s ručním šlapáním.“

„Máte můj obdiv a jsem ráda, že se věnujete nějakému sportu. Jistě jsou sociální sítě dobré pro přenos informací a na kontakt se svými přáteli. Sama je dost využívám.“

„Posuneme se nyní k dalšímu bloku otázek, které se týkají rodinné anamnézy.“

2) rodinná anamnéza

Pocházíte z úplné či rozvedené rodiny? „Rodiče jsou rozvedeni a už velmi dlouhou dobu, nefungovalo to, otec často pil, uvádí nesměle. To způsobovalo velké hádky a neshody.“

„Děkuji za upřímnost a vážím si Vaší otevřené odpovědi.“

Máte sourozence? „Jo mám mladší ségru, občas se hádáme, ale to je asi normální. Jinak na ní, ale nedám dopustit.“

„To znám z vlastní zkušenosti.“

Kdo Vám poskytuje potřebou péči? „Tak je to různé, dost se dokážu obstarat sám, nebo se alespoň snažím. Jinak o mě pečuje matka a sestra, občas kamarádi a dříve to byla přítelkyně.“

„Znovu postoupíme k dalšímu oddílu otázek, které se budou týkat Vašeho zdravotního stavu.“

3) osobní anamnéza

Jaké máte postižení? „Tak jsem upoutaný na vozík po úrazu, který jsem měl v roce 2004. Skočil jsem do bazénu a poranil jsem si páteř, pak jsem byl na ARO a rehabilitačním ústavu v Košumberku.“

„Tím jste mi odpověděl i na moji další otázku, kde jsem se právě chtěla zeptat, jak se Vám postižení stalo.“

Jaké problémy vám Vaše postižení způsobuje? „Hlavně problém v pohybu, do domu vedou schody, musím používat „schodolez“ a tak jsem závislý na tom, aby mě někdo z rodiny dopravil ven. Jinak si vše snažím obstarat sám, nechci rodinu moc zatěžovat, góř, když to zvládám a mám skoro celý den čas jen sám pro sebe.“

„To je úžasné a určitě Vám v tomto směru fandím.“

Zažíváte nějaké stresující situace díky svému postižení? „No tak jak se to vezme, ale ani ne, jsem s tím smířen a přikládám největší vinu sobě, spíš mě samotného štve, že mi musí rodina posluhovat. Jinak si myslím, že jsem se s tím vyrovnal a popral dobře, začátky byly sice těžký, ale беру to, tak jak to je teď.“

„Myslím, že svou rodinu nezatěžujete, je vidět, že se velmi snažíte a svému postižení se nepoddáváte a naopak ho přijímáte s optimistickým přístupem.“

„To máme pravdu, podívejte se, já mám dokonce vytetovaný vozíček na ruce, který jasně naznačuje můj přístup k postižení.“

„Zajímavé, ani jsem si nevšimla. Originální a velmi hezké.“

„Opět se přesuneme k další oblasti, která je pro mou práci jedna z nejdůležitějších.“

„Týká se školní nebo-li studentské anamnézy.“

4) školní/studentská anamnéza

Jakou základní školu jste navštěvoval? „Chodil jsem na základní školu do Rokytnice nad Orlicí.“

Jakou střední školu jste navštěvoval? „ Střední škola aplikované kybernetiky, konkrétně obor výpočetní techniky. Pak jsem ještě chodil na denní kurz anglického jazyka. Pak jsem

byl přijat na univerzitu v Pardubicích. Na to se mi stal úraz, proto jsem nemohl nastoupit.“

Pak jste se už na vysokou školu nehlásil? „Jo, jo hlásil a studoval jsem na Metropolitní univerzitě, byla soukromá, ale mě jako postiženému, bylo školné odpuštěno. Má pobočku v Hradci Králové a tak jsem studoval v kombinované formě studia.

Jaké jste měl studijní výsledky? „Nechci se chlubit, ale vždy dost dobré, proto jsem se studiu na vysoké škole vždy chtěl věnovat.“

Potřeboval jste individuální vzdělávací plán? „Ne, to ne, nebylo třeba.“

Měl jste nějaké specifické potřeby během vzdělávání? „Používám vozík, ale obsluhuju si ho sám a používal jsem notebook, to mi usnadnilo práci.“

Jaká byla Vaše motivace k získání vzdělání? „Dříve jsem chtěl na vysokou nastoupit, tak jsem neztratil naději ani víru i přes své postižení. No a chtěl jsem najít nějaké sebeuplatnění, mít pocit, že něco dokážu. Taky jsem asi studoval, abych rodině dokázal, že to zvládnou a mám na to. Odmlka. A taky mě uvedený obor vždy zajímal.“

Zažíval jste nějaké psychické problémy během studia? „To se nedá říci, asi běžné jako každý jiný, nejhorší byla bakalářka. Bylo to pro mě složité. Jinak jsem žádný problém neměl a naopak všichni byli vstřícní a snažili se mi pomoci.“

Využíváte nějaké možnosti dalšího vzdělávání? „Ne, zatím ne, ale uvažuji i navazujícím magisterském studiu.“

„V tom případě Vám přeji, ať se do dalšího magisterského studia určitě přihlásíte a úspěšně dokončíte.“

„Poslední částí bude Vaše uplatnění na trhu práce.“

„Ano, ptejte se.“

5) uplatnění na trhu práce

Jste nyní zaměstnan? „Tak to zaplat' bůh, jsem a vždycky jsem byl. Dříve u firmy UNEX, jako analytik-provozovatel, pak Česká média a to byla pozice redaktor internetového zpravodajství a teď je to firma APIX, pozice operátor PC pro třídění a evidenci dat.“

Pracujete na plný úvazek? „Ano, práce je až, až. Pracuji teda z domů přes PC. Na pracoviště pro mě je složitý transport a vyhovuje mi domácí prostředí, kde mám vše uzpůsobeno.“

„Ano, moc Vám děkuji, rovnou jste mi odpověděl i na mé další otázky. Moc děkuji za veškeré poskytnuté informace, které použiji anonymně do své práce. Moc hezky se mi s Vámi spolupracovalo a byl jste dostatečně výřečný, ale neodbíhal jste od tématu.

Máte ještě nějaké informace, které považujete za důležité, a nehovořili jsme o nich? Ne, ne, nakecal jsem toho myslím už dost.

Tak Vám ještě jednou děkuji a o výsledcích Vás budu informovat, pokud budete mít zájem? Zároveň Vám přeji, ať se Vám dále daří a udržíte si svůj optimistický přístup ke svému životu. Obdivuji Vás a myslím si, že jste velmi silný člověk.“

„Děkuji i Vám, bylo to pro mě rovněž příjemné. A výsledky mi prosím zašlete na e-mail.“
Vzájemné na shledanou.

FRANTIŠEK

1) osobní informace

Kolik Vám je let? „Narodil jsem se 11. 05. 1988.“

Jaký je Váš rodinný stav? „Jsem svobodný, bez jakýchkoliv závazků.“

Jste držitelem průkazu? „Ano průkaz mám, je to průkaz ZTP/P a nyní mi končí platnost, budu si muset podat novou žádost o znovu posouzení mého zdravotního stavu. Rovnou se Vás zeptám, jestli je nutné si podat novou žádost nebo se zahajuje řízení v době ukončení platnosti?“

„Ano, je nutné si znovu podat žádost, stavte se a žádost společně vyplníme.“

Máte řidičský průkaz? Jste aktivní řidič? Máte nějaké úpravy na Vašem voze? „Řidičák mám a řídím, spíš jezdím na kratší vzdálenosti po okolí a auto mám přestavěné a ruční řízení.“

„Děkuji za prvotní informace a přistoupíme k další oblasti, rodinná anamnéza.“

2) rodinná anamnéza

Pocházíte z úplné rodiny? „Ano pocházím a jsem za to rád, v dnešní době je to vůbec vzácné.“

„Ano, jistě, plně s Vámi souhlasím.“

Máte sourozence? „Ne žádného sourozence nemám, rodiče měli jen mě, jsem jedináček.“

Kdo Vám poskytuje potřebnou péči? „Péči mi poskytuje rodina, dá se říci, že stejnou měrou matka i otec. Jinak se snažím, abych se, co nejvíce obstaral sám.“

„Ano, je dobré, že se snažíte být, co nejvíce samostatný.“

Přejedeme a posuneme se dále. Konkrétně k osobní anamnéze.

3) osobní anamnéza

Jaké je Vaše postižení? „Mám dětskou mozkovou obrnu, nejvíce jsem omezen v pohybu, pohybuju se o dvou francouzských holích. Svoje postižení mám od narození a jsem s ním sžitý, dá se říci, že zvyklý.“

Navážu na Vaše postižení další otázkou. Jaké problémy Vám přináší? „Jak už jsem zmínil, nejvíce jsem omezen v pohybu a potřebuju mít zajištěné běžné věci, hlavně stravování a péči o domácnost.“

Zažíváte díky svému postižení nějaké stresové situace? Jak jste se postižením vyrovnal?

„Ani nevím, občas se mi stan, že jsem lítostivý, ale beru to tak, jak to je. Odmilka. A jinak

jsem se svým postižením po těch letech už smířený a jsem rád, že jsem na tom ve srovnání s jinými lidmi ještě dobře.“

„To jistě. Dále se budeme věnovat další oblasti, která je pro mne nejdůležitější, a to bude Vaše vzdělávání.“

4) školní/studentská anamnéza

„Co Vás zajímá, jaké informace ode mě potřebujete?“ „Mám připravené otázky v rozhovoru, tak se do toho dnes pustíme.“

Jakou základní školu jste navštěvoval? „Normální základní školu v Týništi nad Orlicí. Rodiče se zasadili o tento fakt a jsem za to rád.“

Jakou střední školu jste navštěvoval? „Byla to obchodní akademie v Kostelci nad Orlicí, nemusel jsem na přijímací řízení, měl jsem dobré výsledky na základní škole.“

„Tento případ také znám a byla jsem ráda, že se přijímacího řízení účastnit také nemusím, byla bych asi ve velkém stresu.“

Jakou vysokou školu jste navštěvoval? „Univerzitu v Hradci Králové, konkrétně pedagogickou fakultu. Bylo to v prezenční formě studia, to pro mě bylo poměrně náročné, hlavně transport do školy a zpět. Bylo to náročné, ale zvládl jsem to.“

Jaké jste měl studijní výsledky? „Musím říci, že dobré, neustále téměř samé jedničky, občas nějaká horší známka.“

„Tak to jste měl opravdu výborné známky.“

Měl jste nějaké specifické potřeby během studia? Popř. vypracován individuální vzdělávací plán? „Na základce jsem nějaký snad měl, ale už vůbec nevím, co obsahoval. Asi se to týkalo mého tempa, které je teda opravdu pomalejší. Jinak jsem používal osobní počítač k poznamenávání poznámek. Testy jsem měl jen formou zaškrťování anebo ústně. To bylo super a velmi mi to usnadnilo práci.“

Byl pro Vás důležitý bezbariérový přístup do budov? „Ne to nebyl, pohybují se o dvou francouzských holích, jistě mi to mobilitu usnadnilo, ale nebyla to vyloženě podmínka. Stačila dobře uzpůsobená škola.“

Jaká byla Vaše motivace k získání požadovaného vzdělání? „Asi to byly moje dobré předchozí studijní výsledky, nechtěl jsem se poddat svému postižení. Dostavoval se mi také pocit užitečnosti a velkou motivaci jsem spatřoval v lepším uplatnění na trhu práce a velkou podporu od rodiny. Asi jsem také chtěl, tak nějak dosáhnout nějakého titulu, jako má většina rodinných příslušníků.“

Zažíval jste nějaké psychické problémy během studia? „To se říci nedá, asi ne, žádné si neuvědomuju, spíš mě všichni vycházeli, co nejvíce vstříc, čehož si vlastně cením.“

Přemýšlíte o dalším vzdělávání? „Tak teď se mě ptáte na složitou otázku, kterou nemám zatím vyřešenou. Asi ano, ale ještě nemám vybráno, co a hlavně kdy to bude. Vím jen, že už bych volil navazující studium v kombinované formě. Ještě se uvidí.“

„Opět děkuji za věcné a úplné otázky a přistoupíme k poslednímu okruhu, který se týká vašeho uplatnění na trhu práce.“

5) uplatnění na trhu práce

Máte nyní zaměstnání? „Ano mám, pracuji v nedaleké chráněné dílně na plný úvazek. Jsem zde spokojený a vlastně ani nic nového nehledám. Pracovat ve fabrice bych nezvládl a tady jsou i spolupracovníci, kteří jsou na tom hůř, tak jsem rád, že jim můžu být občas nápomocen. Je zde velmi vstřícný přístup, a je to vlastně pracoviště rodinného typu, kde jsem opravdu spokojený.“

Máte nějaké specifické potřeby na pracovišti? „Tak to nemám, je tam vše uzpůsobeno, tak je to v pohodě.“

„Ještě bych k tomu rád doplnil, že jsem se chtěl osamostatnit a nebyť finančně závislý na svých rodičích, což se mi povedlo.“

„To jistě, máte za sebou spoustu práce, která Vám přinesla ovoce, a jsem ráda, že jste opravdu spokojený.“

„Máte ještě něco, co by jste chtěl doplnit?“ „Asi ne, bylo to dost obsáhlé.“ Úsměv.

„Děkuji Vám za veškeré poskytnuté informace, které použiji do své práce. Máte zájem o výsledky? Ani nevím, pobavíme se o nich, až Vás navštívím ohledně žádosti o prodloužení průkazu.“

„Ano jistě, děkuji a ať se Vám dále daří.“

„Mějte se hezky, na shledanou.“

„Vy taky, na shledanou.“

JANA

1) osobní informace

Kolik Vám je let? „Tak narodila jsem se 20. 11. 1980.“

Jaký je Váš rodinný stav? „Jsem svobodná.“

Jste držitelkou průkazu osoby se zdravotním postižením? „Ano to jsem.“ Jaký průkaz máte? „Mám průkaz ZTP/P.“

Jste držitelkou řidičského průkazu? Ne, nejsem, obávám se, že bych to ani nezvládla.“

„Chápu Vaše obavy a děkuji za odpovědi. Dále se budeme věnovat rodinné anamnéze.“

2) rodinná anamnéza

Pocházíte z úplné nebo rozvedené rodiny? „Moji rodiče jsou šťastně spolu, takže z úplné.“

Máte sourozence? „Ne sourozence nemám, i tak se mnou mají rodiče dost práce.“ Úsměv.

Kdo Vám poskytuje potřebnou péči? „Tak musím říct, že matka, jsem jí za to vděčná.

Taky, ale moji prarodiče.“

„Ano, děkuji a postoupíme dále.“ Zpozorovala jsem velmi rychlou únavu, tak jsem se snažila rozhovor zkrátit.

3) osobní anamnéza

Jaké máte postižení? Máte postižení od narození? „Tak mám, jak můžete vidět spastitiku skoro celého těla, používám různé opory ke správnému držení těla. Mám také asistenčního psa, který tady právě polehává na zemi. Je to můj velký pomocník.“

„Už jsem si všimla, ale nebyla jsem si jistá, jestli je to asistenční pes, věřím, že Vám usnadňuje práci.“

Jaké problémy vám Vaše postižení způsobuje? „No tak musím používat invalidní vozík, elektrický. Nezvládám sebeobsluhu celkově. Je nutné, aby mi někdo nestále pomáhal s běžnými úkony.“

Způsobuje Vám postižení nějaké stresující situace? „Ne, ne, občas jsem jen lítostivá, ale to bylo hlavně dřív, především v období puberty. Se svým postižením jsem vyrovnaná. Už to tak prostě je.“

Vidím jistou zklamanost v očích, tak se raději přesunuji k dalšímu tématu.

4) školní/studentská anamnéza

Jakou základní školu jste navštěvovala? „Byla to základka v Týništi nad Orlicí.“

Jakou střední školu jste navštěvovala? „Tak to byla obchodní akademie, odborná škola praktická pro osoby tělesně postižené v Jánských lázních.“

Jakou vysokou školu jste navštěvovala? „V Hradci Králové filozofickou fakultu.“

Navštěvovala jste prezenční nebo kombinované studium? „Byla to kombinovaná forma, dojížděla jsem tam jednou za 14 dní asi.“

Jaké byly Vaše specifické potřeby při studiu? „Používala jsem notebook, nic dalšího mě nenapadá. Samozřejmě jsem byla odkázána na pomoc druhé osoby, byla to matka a na střední škole speciální asistenti, kteří tam byli k dispozici.“

Zažívala jste nějaké psychické problémy během studia? „To se říci nedá, jsem se svým postižením vyrovnaná, ale je fakt, že neustálá pomoc a kontakt s matkou mi byl občas nepříjemný. Bez její pomoci bych to, ale nezvládla...“

Využila jste nějaké další možnosti vzdělávání? „Uvažuji o pokračování ve studiu, ale minulý rok jsem kritéria a požadavky nesplnila, letos si znovu přihlášku podám.“

„To mě mrzí, tak Vám přeji, ať jste v letošním roce úspěšnější. Posuneme se k poslednímu bloku a tím je uplatnění na trhu práce.“

5) uplatnění na trhu práce

máte nyní zaměstnání? „Pracovala jsem hlavně brigádně a nyní jsem u stejné firmy zaměstnána na částečný úvazek. To mi vyhovuje, snadno se unavím a taky, pokud se dostanu k dalšímu studiu, nemusela bych práci na plný úvazek zvládat.“

Máte díky získanému vzdělání větší možnosti na trhu práce? „No nevím, asi si to ani nemyslím, studuju spíš pro sebe, ale mělo by to tak logicky být. V dnešní době je mít zaměstnání celkově složité.“

„Ano, to máte jistě pravdu. Chcete ještě nějaké informace doplnit?“

„Ne, ne, myslím, že jsem toho na sebe napovídala víc než dost. Smích.“

„Tímto bych Vám chtěla poděkovat a myslím si, že jste mi poskytla veškeré informace. Mějte se hezky a přeji Vám úspěšné přijímací řízení...“

„Ano, děkuji, uvidíme.“

Vzájemně na shledanou.

JAKUB

1) osobní informace

Kolik Vám je let? „Je mi 33 let.“

Jaký je Váš rodinný stav? „Jsem svobodný.“

Jste držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením? „Ano, jsem, mám průkaz ZTP/P.

Tu nejvyšší možnou výši.“

Máte řidičský průkaz? „Ne řidičský průkaz nemám, řídit bych nedokázal.“

„Přistoupíme k dalšímu okruhu a tím je rodinná anamnéza.“

2) rodinná anamnéza

Pocházíte z úplné či rozvedené rodiny? „Pocházím z úplné rodiny, bydlím s rodiči.“

Máte sourozence? „Mám dvě starší sestry, ale už s námi nebydlí. Osamostatnili se už a navštěvují nás pouze občas na kratší návštěvy.“

Kdo Vám poskytuje potřebnou péči? „Tak péči mi zajišťuje rodina, především teda matka, která se o mě musí celodenně starat.“

„Tak jsem si informace poznamenala a budu se Vás dále ptát na připravené otázky.“

3) osobní anamnéza

Jaké máte postižení? „Tak mám diagnostikovanou formu s quadru postižením, levostrannou převahou. V pozdějším věku mi diagnostikovali také roztroušenou sklerózu, to se mnou docela zamávalo.“

„Ano, jistě, tomu rozumím.“

Způsobuje vám Vaše postižení nějaké problémy? „Tak těch problémů je spousta, hlavně teda problémy se sebeobsluhou. Matky mi musí pomáhat při veškerých běžných úkonech.“

Zažíváte díky svému postižení nějaké stresující situace? „To se říci nedá, stresující asi ne, spíš jsem velmi omezen v pohybu a celkové péči o vlastní osobu. Musím mít neustále někoho po ruce.“

Jak jste se se svým postižením vyrovnal? „S postižením jsem vyrovnaný, ale i tak se u mě objevují výkyvy v psychice, užívám proto léky.“

4) školní/studentská anamnéza

Jakou základní školu jste navštěvoval? „Základní školu v týništi nad Orlicí. Třída byla

v přízemí, tak jsem neměl problém se tady pohybovat na invalidním vozíku.

Jakou střední školu jste studoval? „Byla to Střední průmyslová škola stavební v Hradci Králové.“

Jakou vysokou školu jste studoval? „Tak vysokou školu jsem nestudoval, byla to pouze Vyšší škola stavení ve Vysokém Mýtě.

Studoval jste zde v prezenční nebo kombinované formě studia? „Byla zde možnost studovat v kombinované formě, tak jsem toho využil, bylo to pro mě pohodlnější.“

Jaké jste měl studijní výsledky? „Dá se říct, že dobré, nijak jsem nevynechal, ale nebylo to ani nijak hrozné. Spíš mě daný obor dost zajímal a chtěl jsem se mu věnovat.“

Měl jste nějaké specifické potřeby během studia? „Tak potřeboval jsem péči od matky, ta mi zajišťovala běžné úkony. To mi bylo občas nepříjemné, ale jinačí možnost jsem neměl. Psaní mě taky dělá problém, používal jsem proto osobní počítač.“

Jaká byla Vaše motivace k dalšímu vzdělávání? Byl to hlavně už zmíněný zájem o daný obor? „Ano přesně, trefila jste se přesně, obor mě velmi zajímal, byl to můj sen. Studium mi přinášelo pocit užitečnosti a zapojení se do společnosti.“

Využíváte nějaké možnosti dalšího? „Ne dalšímu studiu ani vzdělávání se už nevěnuju, už mi to asi stačí... smích.“

5) uplatnění na trhu práce

Máte nyní zaměstnání? „Spolupracoval jsem už s nějakými firmami, ale dost mě limitovalo moje postižení, především problém s pohybem. V tuto chvíli, ale pracuji pro firmu, pro kterou mohu pracovat z domova. Dostávám podklady, které následně zpracovávám. Navíc je to v dost podobném oboru, co jsem studoval a tak mě baví.“

Pracujete na plný nebo částečný úvazek? „Pracuji na plný úvazek, ale pracuji především z domova, komunikujeme přes telefon a počítač, jen občas jedu do nedaleké vesnice např. na nějaké jednání.“

Z toho vyplývá i další moje otázka, která se týká toho, zda máte nějaké specifické potřeby na pracovišti? „Tím, že pracuji hlavně z domova, mám tento problém vyřešen.“

„Děkuji za odpovědi a tímto bych rozhovor ráda ukončila, ještě jednou Vám děkuji a přeji Vám jen to nejlepší. Máte ještě nějaké otázky nebo něco k doplnění?“

„Nemáte zač, myslím, že ne. Mějte se taky hezky, na shledanou.“

„Na shledanou.“

KLÁRA

1) osobní informace

Kolik Vám je let? „Jsem narozena 16. 05.1985.“

Jaký je Váš rodinný stav? „Zatím jsem svobodná, ale přítele mám.“

Jste držitelkou průkazu osoby se zdravotním postižením? „Ano, to jsem, mám průkaz ZTP/P.“

Máte řidičský průkaz? „Nemám, neumím řídit.“

„Posuneme se k rodinné anamnéze, kde Vám zas položím pár otázek.“

2) rodinná anamnéza

Pocházíte z úplné či rozvedené rodiny? „Pocházím z úplné a spokojené rodiny. Mám dva sourozence, mladší sestru a staršího bratra.“

Kdo vám poskytuje potřebnou péči? „Vše se snažím si zajišťovat sama, občas pomoci potřebuji a tak mi pomáhají rodiče nebo přítel.“

„Děkuji a znovu v našem rozhovoru postoupíme dále.“

3) osobní anamnéza

Jaké máte postižení? „Mám dětskou mozkovou obru, už od narození. Omezenou pohyblivost mám především horních končetin. Pravá ruka je na tom hůře, používám proto více ruku levou. Na chůzi používám francouzskou hůl.“

Jaké problémy vám Vaše zdravotní postižení způsobuje? „Díky svému postižení i poměrně špatně mluvím, docházím na logopedii a mám problémy s pohyblivostí, jak jsem už zmínila.““

Zažíváte díky svému postižení nějaké stresující situace? „Tak to se říci nedá, spíš mám občas problémy s tím mluvením, to je takový nepříjemný a asi nejhorší.“

Jak jste se se svým postižením vyrovnala? „Tak se svým postižením jsem smířená a nechci se ním nechat moc omezovat.“

„Dá se to odvodit i z Vašeho přístupu a postoji k životu.“

4) školní/studentská anamnéza

Jakou základní školu jste navštěvovala? „Byla to základní škola v Rychnově nad Kněžnou, hned potom jsem nastoupil na gymnázium, tak y v Rychnově.“

Jako vysokou školu máte vystudovanou? „Je to univerzita v Hradci Králové, konkrétně ústav sociální práce a obor sociální práce. Na to navazovalo i magisterské studium.“

Výuka probíhala v denní nebo kombinované formě studia? „Školu jsem navštěvovala v prezenční formě studia, bylo to náročné, ale zvládla jsem to.“

Jaké jste měla studijní výsledky? „Tak to se musím přiznat, že vždy dost dobré, smích.“

Jaké byly Vaše specifické potřeby při vzdělávání? „Tak používala jsem diktafon a osobní počítač k poznamenávání poznámek. Pohybovala jsem se za pomoci francouzské hole.“

Jaká byla Vaše motivace k získání požadovaného vzdělání? „Tak to asi byly moje dobré studijní výsledky, měla jsem vždy vyznamenání. Byl to pro mě pocit užitečnosti a nechtěla jsem se poddat pocitu, že nedokážu vystudovat vysokou školu.“

Zažívala jste psychické problémy během studia? „Tak to určitě ne, musím říci, že jsem zažívala příjemné pocity a všichni byli příjemní a ochotní.“

„Posuneme se k poslednímu oddílu, tím bude uplatnění na trhu práce.“

5) uplatnění na trhu práce

Máte nyní zaměstnání? V současné době jsem bohužel nezaměstnaná, zaregistrovaná na Úřadě práce. Žádné předchozí pracovní zkušenosti nemám a při hledání práce mám velké problémy především díky špatné výslovnosti. Bez práce jsem zatím necelý rok.“

„Děkuji Vám za veškeré poskytnuté informace a hlavně Vám přeji úspěch při hledání zaměstnání. Chcete ještě nějaké informace doplnit a máte zájem o výsledky výzkumu?“

„Nemáte zač, myslím, že už nic dalšího k doplnění nemám. Výsledky mi poslat může na e-mail. Budu ráda.“

„Po analýze tak učiním, mějte se hezky a na shledanou.“

„I vy, na shledanou.“

Příloha D – listy dokumentace

Sociální šetření

Oprávněná osoba: XXXXXX

Schopnost pečovat o vlastní osobu

Mobilita

Pan XXXX je po dětské mozkové obrně. Má také vrozenou oční vadu.

Oblast mobility mu dělá největší problém. Vstávat dokáže s oporou a musí mít vyhovující podmínky. To znamená oporu v určité výšce, tak aby se mohl zapřít rukou. Ulehání a změna poloh na lůžku je v pořádku. Sezení je také dobré a dokáže sedět dlouhodobě. Stání je možné pouze s oporou. Jako oporu používá dvě francouzské hole. Stát je schopný na dobu nezbytně nutnou, jinak ne. Přemisťovat věci nedokáže, díky tomu, že musí neustále používat dvě francouzské hole. Po domě se pohybuje, že se přidržuje nábytku nebo zdí. Pokud je třeba leze i po 4 nohách. Mimo dům musí používat dvě francouzské hole. Ujde pouze krátké vzdálenosti. S chůzí po schodech má problémy. V domě však schody mají. Dolů po schodech prý sjíždí po zadku a nahoru musí lézt po 4 nohách. Standardním způsobem je schopný vyjít 1-2 schody. Používá již zmíněné francouzské hole a na delší vzdálenosti musí používat invalidní vozík.

Orientace

Orientace v přirozeném je v pořádku. I mimo přirozené prostředí se orientuje. Vůči jiným fyzickým osobám se také bez problémů orientuje. Orientace v čase je v pořádku. Zrak a sluch je také dobrý.

Komunikace

Komunikace slovní je v pořádku stejně, tak jako písemná.

Stravování

Kompletní přípravu stavy mu zajišťuje rodina a to především otec, který s ním je často doma. Po podání potravy na stůl je schopný se sám bez větších problémů najíst příborem. Dodržování pitného režimu je v pořádku.

Oblékání a obouvání

Oblečení bez problémů rozpozná, ale rodina mu ho připravuje na kupičku. Obléká se

sám za předpokladu, že sedí. Volí vhodné a snadno navlékatelné věci. Má problém s drobou motorikou, proto mu dělají problém knoflíky a zipy. Obout se také zvládá sám díky snadno oblékatelným botám.

Tělesná hygiena

V domě má k dispozici vanu. Zde je nutná pomoc do vany i vany. Při výkonu tělesné hygieny však už nepotřebuje pomoc od další osoby. Sám se namydlí, osprchuje. Pomoc potřebuje pouze při péči o nehty. Koupelna není nijak zvlášť upravená. Dům není bezbariérový, což rodině moc nevyhovuje. Uvažují o změnách, ale moc možností nemají.

Výkon fyziologické potřeby

Výkon fyziologické potřeby je v pořádku.

Péče o zdraví

Provedení si jednoduchého ošetření zvládne, ale bylo by vhodnější ošetření někým z rodiny díky špatné drobné motorice. Pravidelně žádné léky neužívá. Pouze doplňky stravy. Tyto léky mu připravuje rodina.

Výdělečná činnost

Pobírá plný invalidní důchod, který mu je zasíláný na účet a peníze si vybírá sám. Pracuje také v chráněné pracovní dílně v Borohrádku. Je zde zaměstnán na plný úvazek. Dojíždí sem svým vozem, který má speciálně upravený.

Rodinné vztahy

Bydlí v rodinném domě v Borohrádku s rodiči.

Osobní aktivity, sociální vztahový rámec (mimo rodinu)

Osobní záležitosti si obstarává sám nebo někdo z rodiny. Čas má běžně strukturovaný, řídí se dle práce. Do žádných aktivit se nezapojuje. Ve svém volném čase je na internetu nebo čte.

Péče o domácnost

S penězi si nakládá sám. Veškerou péči o domácnost zajišťuje rodina. To zahrnuje nakupování, vaření, uklizení a péči o prádlo. Obsluhovat spotřebiče dokáže bez problémů. Manipulace s kohouty, zámky a vypínači je také v pořádku. Hlavně díky pákovým bateriím.

Prostředí

Bydlí v rodinném domě v Malé Čermné. Navštěvuje obvodního lékaře a to především dle potřeby. Neurologa a to 1x za 3 měsíce, očního lékaře a to 1x ½ roku. Dochází také na pravidelné rehabilitace v určitých cyklech.

Jiné zjištění

K dispozici má vozidlo vlastní a je aktivní řidič. Vozidlo má speciálně upravené.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Eliška Kollárová, DiS.

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: Kombinované

Název práce: Vzdělávání dospívajících a dospělých osob se zdravotním postižením

Rok: 2012/2013

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 21

Počet titulů české literatury a pramenů: 10

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: PhDr. Marie Farková